

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

2023

Marcela Vidová, DiS.

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky

Vliv tvořivých činností a způsobu práce na čtenářskou pregramotnost dítěte

Bakalářská práce

Autor: Marcela Vidová, DiS.
Studijní program: Učitelství pro mateřské školy
Vedoucí práce: Mgr. Iva Košek Bartošová, Ph.D.
Oponent práce: Mgr. Kateřina Josefová Víšková

Hradec Králové

2023

Zadání bakalářské práce

Autor:	Marcela Vidová, DiS.
Studium:	P20K0155
Studijní program:	B0112A300001 Učitelství pro mateřské školy
Studijní obor:	Učitelství pro mateřské školy
Název bakalářské práce:	Vliv tvořivých činností a způsobu práce na čtenářskou pregramotnost dítěte
Název bakalářské práce A):	The influence of creative activities and ways of working on the child's reading literacy

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce je zaměřená na zkoumání vlivu tvořivých činností k podpoře čtení dětem v předškolním věku. V úvodu se zabývá problematikou čtenářské pregramotnosti dítěte, nabídkou čtenářských činností, způsobu práce s knihou, audioknihou a čtenářských projektů. Cílem práce je zjistit možnosti rozvoje čtenářské pregramotnosti v jednotlivých tvořivých činnostech.

Praktická část je měřená na průzkum, který je zahájený řízeným rozhovorem směřujícím ke skupině dětí pro zjištění zájmu o činnosti k rozvoji čtenářské pregramotnosti. Následně je provedena realizace práce se skupinou dětí s jednotlivými tvořivými činnostmi (práce s knihou, audioknihou, čtenářský projekt) v intenzitě po dobu tří měsíců. Předmětem zkoumání jsou děti předškolního věku v mateřské škole. Závěr práce obsahuje opakovaný řízený rozhovor, zpětnou vazbu a vyhodnocení průzkumu.

Klíčová slova: čtenářská pregramotnost; dítě; tvořivé činnosti; způsob práce

Zadávací pracoviště: Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky, Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Iva Košek Bartošová, Ph.D.

Oponent: Mgr. Kateřina Josefová Víšková

Datum zadání závěrečné práce: 10.12.2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci *Vliv tvořivých činností a způsobu práce na čtenářskou pregramotnost dítěte* vypracovala pod vedením vedoucí závěrečné práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 4. 5. 2023

.....

Marcela Vidová, DiS.

Anotace

VIDOVÁ, Marcela. *Vliv tvořivých činností a způsobu práce na čtenářskou pregramotnost dítěte*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2021. 87 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se v úvodní části zabývá problematikou čtenářské gramotnosti a pregramotnosti dítěte, rozpracovává nabídku čtenářských činností, způsob práce s knihou, audioknihou a předčtenářské projekty z prostředí mateřské školy.

Praktická část se věnuje průzkumu, který je zahájený řízeným rozhovorem směřujícím ke skupině dětí pro zjištění dosavadních zkušeností a zájmu o činnosti vedoucí k rozvoji čtenářské pregramotnosti. Následně je provedena realizace práce prostřednictvím projektu, který zahrnuje práci s knihou, audioknihou a dále jednotlivé tvořivé činnosti po dobu tří měsíců, kdy byla využita forma přímé práce s dětmi. Předmětem zkoumání jsou tři a čtyřleté děti v mateřské škole. V závěru práce je uvedený opakovaný řízený rozhovor se stejnou skupinou dětí po realizaci projektu, vyhodnocení a shrnutí průzkumu.

Cílem práce je zjistit možnosti, které ovlivňují rozvoj čtenářské pregramotnosti v jednotlivých tvořivých činnostech a způsobech práce s knihou v mateřské škole.

Klíčová slova: čtenářská pregramotnost, dítě, tvořivé způsoby, způsob práce s knihou

Annotation

VIDOVÁ, Marcela. *The influence of creative activities and ways of working on the child's reading literacy*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2021. 87 pp. Bachelor Degree Thesis.

The Bachelor thesis deals with the issue of children's reading literacy and pre-literacy in the introductory part, develops a range of reading activities, methods of working with books, audiobooks, and pre-reading projects in the environment of preschools.

The practical part focuses on research, which is initiated by a guided interview aimed at a group of children to determine their previous experience and interest in activities for developing pre-literacy skills. Subsequently, the project is implemented, which includes working with books, audiobooks and various creative activities intensively for three months, with direct work with children. The research subjects are three – and four-year-old children in a preschool. The conclusion of the thesis includes a repeated guided interview with the same group of children after the project's implementation, evaluation and summary of the research.

The aim of the thesis is to identify the possibilities of creative activities and methods of work that can influence the development of children's pre-literacy skills.

Keywords: prereading literacy, child, creative ways, method of work

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská závěrečná práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, disertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum: 4. 5. 2023

Podpis studenta:

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Charakteristika základních pojmů	3
2.1	Definice pojmu gramotnost.....	3
2.2	Funkční gramotnost.....	4
2.3	Čtenářská gramotnost.....	5
2.4	Čtenářská pregramotnost.....	7
3	Čtenářská pregramotnost v předškolním vzdělávání	9
3.1	Vliv mateřské školy na rozvoj čtenářské pregramotnosti	9
3.2	Hlediska rozvoje dítěte na čtenářskou pregramotnost	11
3.3	Vývojové charakteristiky dítěte ve věku tři a čtyři roky.....	12
3.4	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání	14
4	Tvořivé činnosti čtenářské pregramotnosti	16
4.1	Pohádka jako symbol dětství.....	16
4.2	Práce s knihou v prostředí mateřské školy	17
4.3	Projekty předčtenářské gramotnosti v MŠ	18
5	Cíle a záměry průzkumu	21
5.1	Cíle průzkumu	21
5.2	Použité metody	21
5.3	Sledovaný soubor	22
5.4	Časový harmonogram	25
6	Vstupní rozhovor	27
6.1	Hodnocení otázek.....	27
6.2	Shrnutí výsledků.....	28
7	Projekt „S Olíkem za pohádkou“	30
7.1	Charakteristika projektu	30
7.2	Záměr projektu.....	31
8	Pohádky projektu „S Olíkem za pohádkou“	33
8.1	Červená Karkulka.....	34
8.1.1	Plánování pohádky.....	35
8.1.2	Hodnocení realizovaných aktivit	36
8.1.3	Závěrečné hodnocení pohádkového období	40

8.2	Perníková chaloupka	41
8.2.1	Plánování pohádky.....	41
8.2.2	Hodnocení realizovaných aktivit	43
8.2.3	Závěrečné hodnocení pohádkového období	46
8.3	Pohádka o Koblížkovi	47
8.3.1	Plánování pohádky.....	47
8.3.2	Hodnocení realizovaných aktivit	49
8.3.3	Závěrečné hodnocení pohádkového období	53
8.4	Pohádka o Budulínkovi	54
8.4.1	Plánování pohádky.....	54
8.4.2	Hodnocení realizovaných aktivit	56
8.4.3	Závěrečné hodnocení pohádkového období	60
9	Výstupní rozhovor	62
9.1	Hodnocení otázek.....	62
9.2	Shrnutí výsledků.....	64
10	Shrnutí a diskuse.....	66
11	Závěr	71
12	Zdroje.....	73
13	Seznam příloh	76

1 Úvod

Bakalářská práce je zaměřená na problematiku čtenářské pregramotnosti dítěte. Čtení patří mezi nejzákladnější dovednosti, které v nás vytvářejí vlastní identitu a bez této dovednosti si mnohdy neumíme představit existenci v sociálním a společenském životě. Tomu abychom byli čtenářsky gramotní, předchází důležité období přípravy, na kterém má největší podíl prostředí mateřské školy.

Často se setkávám s názorem, že knížku dítě začíná chápat, až když se naučí číst, takže do té doby není potřeba dítě vést ke knížkám, ale já, jakožto začínající učitelka mateřské školy, s tímto názorem nemohu souhlasit. Tomu, aby dítě pochopilo písmena a umělo číst, předchází uvědomení si, co je vlastně řeč a co psaný text. Dítě by mělo rozeznat obrázky od textu a mělo by mít dostatečný prostor pro prožitek s knihou. To vše dětem umožňuje prostředí mateřské školy, kde se děti mnohdy stávají prvními čtenáři, začíná první zájem o knihu, učí se knihu poznávat, zacházet s ní a vytvářejí si ke knize první vztahy.

Tato problematika a skutečnost mě vedla k zamyšlení, jakou věnujeme v mateřské škole čtenářské pregramotnosti pozornost, a zdali ji lze ovlivnit způsobem práce. To mě vedlo k tématu mé bakalářské práce, ve které jsem si stanovila dva cíle. Prvním cílem bylo zjistit dosavadní zkušenosti dětí v práci s knihou a druhým cílem bylo zjistit možnosti rozvoje čtenářské pregramotnosti v jednotlivých tvořivých činnostech, které byly součástí realizovaného projektu.

V úvodní části se věnuji pojmu čtenářská a předčtenářská gramotnost. V navazující kapitole se zaměřuji na čtenářskou pregramotnost předškolního vzdělávání, kde popisuji vlivy mateřské školy, hlediska rozvoje dítěte, vývojové charakteristiky dětí ve věku tři až čtyři roky a rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. V neméně důležité kapitole poukazuji na tvořivé činnosti, kde zmiňuji pohádku jako symbol dětství, práci s knihou a čtenářské projekty z prostředí mateřské školy. Teoretický podklad mi pomohl k plánování a tvorbě projektu, který byl součástí mé praktické části.

V praktické části se zabývám zjišťování možnosti rozvoje čtenářské pregramotnosti prostřednictvím výzkumných metod rozhovoru a pozorování. Vstupní rozhovor směřuji na vybranou skupinu dětí pro zjištění dosavadních zkušeností a zájmu o činnosti rozvoje čtenářské pregramotnosti před realizací projektu. Metodu pozorování jsem využívala po

dobu tři měsíců při realizaci projektu. V praktické části uvádím plánování jednotlivých pohádek celého projektu, hodnocení realizovaných aktivit se zpětnou vazbou dětí a závěrečné shrnutí konkrétních pohádkových období. V závěru uvádím opakovaný výstupní rozhovor se stejnou skupinou dětí po ukončení projektu, ve kterém poukazují na hodnocení a shrnutí výsledků.

2 Charakteristika základních pojmů

Po mnoho let patří gramotnost k základním a nedílným znakům kultivace člověka. I když víme, že vyhledávání a zdroje informací z technologických zdrojů jsou pro dnešní děti a mládež snadnější a rychlejší, kniha byla a vždy bude nejefektivnější zdroj čtenářské gramotnosti, která je nejdůležitější složkou funkční gramotnosti a ovlivňuje gramotnost jako takovou. V této kapitole se pokusím nastínit, co je to gramotnost, funkční gramotnost, čtenářská gramotnost a čtenářská pregramotnost neboli předčtenářská gramotnost.

Problematika dětského čtenářství je cílem mnoha výzkumů. Se změnou politické a kulturní situace se od 80. let 20. století čtenářské zájmy mění. Knihu, jako zdroj informací, nahrazují jiné informační technologie, a to například televize nebo internet (Bubeníčková, 2011).

Gramotnost v oblasti čtenářství v původním významu představuje osvojení základů čtení a psaní. Tento jev úzce souvisí s vývojem školství a sledováním jeho tendence na pozadí historického vývoje společnosti a její kultury. Význam gramotnosti se odráží od toho, jaké změny nastávají ve společnosti, kultuře, vědě a hospodářské sféře. Ovládnutí základních dovedností gramotnosti, tj. získávání a zpracovávání informací čtením, psaním nebo matematickými operacemi, napomáhá člověku se aktivně zapojit do současné informační společnosti. Důležitou stránkou je také práce s informacemi při řešení problémů v běžném životě člověka (Doležalová, 2005).

2.1 Definice pojmu gramotnost

Pojem gramotnost je podmíněný společensko-kulturními, historickými, teritoriálními a regionálními podmínkami. Pro pochopení gramotnosti je důležité věnovat pozornost objasnění samotného pojmu a následně propracovat takové pojetí, které odpovídá stále se měnícím evropským sociálně kulturním podmínkám. Nesmíme zapomenout i přizpůsobení pojetí gramotnosti nárokům společnosti a podmínkám hospodářských vyspělých zemí v kontextu myšlenek globalizace (Doležalová, 2005).

Gramotnost z pedagogického hlediska je v posledním vydání Pedagogického slovníku definovaná jako „...dovednost číst a psát získaná v počátečních ročních školní docházky.“ (Průcha-Walterová-Mareš, 2001, s. 77 In Doležalová, 2005, s. 10).

Sociologický slovník upřesňuje, že jde o schopnost v mateřském jazyce v dovednostech v psaní a čtení, a dle jiných zdrojů gramotnost také obsahuje dovednost počítat. Existuje několik vymezených pojmů gramotnosti. Dle Průchy, „*gramotnost představuje osvojení dovedností čtení, psaní a počítání alespoň na úroveň základní školy.*“ (Průcha, 1990/91, s. 206 In Doležalová, 2005, s. 11).

Dle definice UNESCO je gramotnost měřená k osvojení elementárních komunikačních dovedností, což znamená, osvojení čtení a psaní v nejjednodušší formě a dle Gavory (2002), pojem „*gramotnost zahrnuje dekódování významu při reproduktivní a automatizované činnosti v průběhu práce s textem.*“ (Gavora, 2002, s. 172 In Doležalová, 2005, s. 11).

Můžeme se setkat s řadou nejednoznačných výrazů a charakteristik gramotnosti, které umožňují různý výklad gramotnostních dovedností i činností. Gramotnost můžeme rozlišovat podle toho, jestli se jedná o to, že se utváří po celou dobu školní docházky anebo jen po určité její etapu (Doležalová, 2005).

V současné době můžeme shrnout poznatky o gramotnosti, s kterými se osobně ztotožňuji následovně: „*Gramotnost znamená ovládnutí různých druhů komunikace za účelem začlenění se jedince v dané společnosti, pro jeho uspokojivé konání a bytí ve prospěch svůj i druhých. Jedná se o schopnost, která mu umožní řešit proměnlivé problémy denního života. S ohledem na Společensko-ekonomické podmínky dané společnosti jsou požadovány různé stupně a druhy gramotnosti. V moderních civilizacích zahrnuje gramotnost základní a vyšší stupně gramotnosti.*“ (Doležalová, 2005, s. 14).

2.2 Funkční gramotnost

Je mnoho definic, které dokáží nejlépe charakterizovat funkční gramotnost a s touto problematikou jsou spjatá známá jména jako jsou Průcha, Matějů, Rabušicová či Gavora.

Kromě funkčně gramotných lidí existují bohužel i lidé, kteří jsou funkčně negramotní. Hovoříme o tzv. funkční negramotnosti, kde se jedná o to, že část dospělé populace nedovede používat čtení a psaní jako prostředek k získávání nových poznatků a neumí informace z textu dále zpracovávat. Osvojili si pouze základní dovednost rozpoznávání písmen, ale nejsou schopni rozumět textům a chápat jejich význam i přes to, že prošli

určitým vzdělávacím procesem. Tato dovednost ale nestačí k tomu, aby se bez obtíží zařadili do života (Doležalová, 2005).

Opakem funkční negramotnosti, je, jak uvádí Jana Doležalová (2005) ve své publikaci, funkční gramotnost: „*Člověk je funkčně gramotný, jestliže se může začleňovat do takových aktivit, v nichž je gramotnost vyžadována pro efektivní fungování jeho skupiny a společnosti a pro jeho schopnost pokračovat v užívání znalosti čtení, psaní a počítání ke svému vlastnímu rozvoji a rozvoji společnosti.*“ (Nicolitsas, 1990, In Průcha, 1992 s. 90-91 In Doležalová, 2005 s. 39).

Funkční gramotnost můžeme chápat, jak uvádí Průcha a kol., především jako vybavenost jedince, který je schopný realizace různých aktivit pro život v současné civilizaci. Jedná se hlavně o gramotnost v oblasti literární, která vychází z dovednosti a znalosti porozumět souvislým typům textu např. beletrii, poezii, ale i komentářům a novinovým zprávám. V tomto případě se jedná o čtení s porozuměním. Druhá oblast je dokumentová, kde člověk disponuje schopnostmi a znalostmi pochopit nesouvislé typy textu př. grafy, tabulky, formuláře neboli instrukce. Třetí oblasti je oblast numerická, která, jak vychází z názvu, vymezuje znalosti a dovednosti k operacím s číselnými údaji jako jsou například účty, faktury, formuláře, tabulky a grafy (Průcha a kol., 2013).

V závěru lze shrnout, že úroveň a kvalita funkční gramotnosti ovlivňuje vykonávání každodenních činností člověka, a tím je nepostradatelná pro společenský a kulturní život. Funkční charakter samotného čtení můžeme chápat jako rychlé získávání a správné zpracovávání informací.

Důležitou složkou funkční gramotností je čtenářská gramotnost, od které se následně odvíjí gramotnost matematická, přírodovědná, jazyková, informační, umělecká apod. Protože se v této práci zaměřuji na čtenářskou gramotnost a pregramotnost, v následující podkapitole se budu věnovat zmíněné právě jim.

2.3 Čtenářská gramotnost

Čtení je pro každého z nás dovednost, bez které si neumíme představit fungování v přirozeném toku života. V dnešní době se bez čtení nedokážeme obejít a s pojmem „já neumím číst“ se naštěstí nesetkáváme tak, jak tomu bylo dříve.

Čtení a čtenářská gramotnost se nejčastěji spojuje se školstvím, i přesto, že souvisí se všemi oblastmi našeho života a týká se všech věkových kategorií. Nejčastěji se ale provádí výzkum čtenářské gramotnosti v rámci základního vzdělávání, protože školství vytváří základní postoje, návyky a dovednosti jedince v oblasti čtení. To samozřejmě může ovlivnit pozitivně neboli negativně značnou část populace (Zachová, 2013).

Čtenářský gramotný člověk dokáže nejen sdílet své prožitky se svým okolím, protože dokáže doslovně porozumět psanému textu, má vztah ke čtení, potěšení z četby a vnitřní potřebu číst, ale také využívá čtení k seberozvoji a četbu zúročuje ve svém dalším životě (Tomášková, 2015).

Definic čtenářské gramotnosti je také mnoho. Ráda bych uvedla ale takové definice, které jsou mi blízké. Dle výzkumu PISA, *„Schopnost porozumět psanému textu, přemýšlet o něm a používat jej k dosažení vlastních cílů, k rozvoji vlastních vědomostí a potencialů a k aktivní účasti ve společnosti.“* (Kelbová, 2006, s. 85 In Zachová, 2013, s. 64).

Dle Tomáškové (2015) *„Čtenářská gramotnost je vnímaná jako celoživotně se rozvíjející vybavenost jedince vědomostmi, dovednostmi, postoji a hodnotami potřebnými pro orientaci ve všech druzích textů v nejrůznějších individuálních a sociálních kontextech.“* (Tomášková, 2015, s. 9). Je potřebné zmínit, jak uvádí autorka, ve čtenářské gramotnosti se mísí další roviny jako například vztah ke čtení, doslovné porozumění, posuzování a hodnocení, metakognice, sdílení a aplikace.

Čtenářskou gramotnost můžeme tedy chápat jako schopnost porozumět čtenému textu, přemýšlet o tom, co jsme četli, umět obsah sdílet s okolím a použít získané informace pro rozvoj vlastních vědomostí a dovedností. V dnešní uspěchané době a v době inovací, kdy knihy nahrazují například čtečky nebo tablety, se i přesto setkávám s lidmi, kteří na knihu nedají dopustit. Líbí se jim, že se jí mohou dotknout, obracet stránky a každá knížka má i svou vůni. To je to kouzelné a jedinečné, co nám kniha nabízí. Je to určitý vztah s knížkou, který nám moderní technologie neumožňují. Tento vztah bychom neměli zapomínat pěstovat také u dětí od útlého věku. Knížka dítěti napomáhá k poznávání neznámého, u dětí předškolního věku pomocí obrázku probouzí zájem o děj příběhu, pohádky nebo povídky a motivuje je k samotnému čtení. Se čtenářskou gramotností úzce souvisí i to, jakým způsobem přistupujeme k rozvoji čtenářské pregramotnosti neboli předčtenářské gramotnosti dítěte v předškolním věku.

Abychom byli čtenářský gramotní, je potřebné, jak už jsem zmiňovala výše, rozvíjet dovednost v oblasti předčtenářské gramotnosti, která je vymezená jako důležitá složka čtenářské gramotnosti, a tedy základu funkční gramotnosti.

2.4 Čtenářská pregramotnost

Z výše uvedených definic vyplývá, že samotné čtení je složitější činnost, než by se na první pohled zdálo a získání této dovednosti předchází dlouhodobý přípravný proces, se kterým bychom měli být seznámeni a ztotožněni. Utváření gramotnosti, jak čtenářské, tak taky předčtenářské, lze vnímat jako celoživotní děj. Mnohdy je chápán rozvoj gramotnosti až po nástupu dítěte do povinné školní docházky, ale právě období časného dětství, tedy období předškolní, ovlivňuje kvalitu a úroveň gramotnosti na základě kulturně sociálního prostředí, v kterém se dítě pohybuje. To vše je důležité pro komunikativní a literární podnět k rozvoji gramotnosti.

Samotné čtení neobnáší jenom to, že jedinec disponuje znalostí písmen a schopností je spojovat do slabik, slov a vět, ale i to, že potřebuje čtenému textu rozumět, tedy vědět, co čte, proč čte a co mu čtení přináší. Na základě toho, může získané informace použít i v jiných oblastech (Tomášková, 2015).

Aby dítě úspěšně vstoupilo do procesu učení čtení, je velmi důležité a nezbytné rozvíjet vztah ke knize už před zahájením školní docházky, tedy v období do šesti let dítěte. V tomto období hovoříme o čtenářské pregramotnosti neboli předčtenářské gramotnosti. V předškolním věku dítě nedokáže smysluplně číst, ale správnou motivaci a postojem se rozvíjejí jeho kompetence potřebné pro čtení. Neměli bychom zapomínat na to, jak je nezbytné a důležité nepodceňovat tento věk v rozvoji dítěte, pokud budeme chtít, aby dítě nemělo problémy při nácvičce čtení a vztahu ke knize.

Toto období tedy chápeme jako období přípravné, kdy si dítě vytváří základy pro budoucí dovednost čtení. Je nutné se dítěti věnovat, hovořit s ním, hrát různé hry, rozvíjet ho po všech stránkách, po stránce myšlení, trénovat paměť pomocí pohádek, písniček a říkadel, osvojovat si prostorovou orientaci, chozením s ním do přírody, na výlety apod. Velkou úlohu sehrávají rodiče tím, jaké možnosti dítěti poskytují, jak se mu věnují a co všechno mu umožňují. To vše velmi ovlivňuje to, jak se bude dítě rozvíjet.

Tým odborníků vedený Jamesem Lawem, který je profesorem řečových a jazykových věd na Fakultě pedagogických, komunikačních a jazykových věd Newcastle University potvrzuje, že schopnost porozumět textu a informacím je velmi ovlivněná, když předškolní děti „čtou“ s někým, kdo se o ně stará. Vědci provedli systematický přehled studie čtenářské intervence a hledali účinky na receptivní jazyk – porozumění, expresivní jazyk – slovní zásobu a na dovednosti před čtením. Výsledky prokázaly, že pokud rodiče intenzivně čtou s dítětem, pozitivně ovlivňují všechny kategorie, ale nejvíce receptivní jazyk, tedy porozumění (Law, 2019).

Nezastupitelnou roli na dítě v předškolním období má i mateřská škola. Rozvíjí komunikační schopnosti, koncentraci, paměť, slovní zásobu, motoriku, sluchové a zrakové vnímání. V mateřských školách se klade důraz na čtenářskou pregramotnost záměrně rozvíjenou různými činnostmi a aktivitami. To je velkým přínosem pro děti, a to hlavně pro ty, které nemají doma vzor budování vztahu ke knize (Tomášková, 2015).

3 Čtenářská pregramotnost v předškolním vzdělávání

Jak jsem zmiňovala výše v druhé kapitole, mateřská škola je nenahraditelnou a velmi důležitou institucí v období předškolního věku dítěte v oblasti rozvoje čtenářské pregramotnosti. Právě toto zařízení se s rodinou dělí o výchovu a vzdělávání dítěte. Je důležité, aby se v období bezstarostného hraní vytvářely klíčové dovednosti, které by vedly k porozumění a pochopení situací a prožitků v životě dítěte.

Úkolem mateřské školy, tedy předškolního vzdělávání, je zajistit čtenářsky podnětné prostředí a snažit se, aby se dítě správným směrem rozvíjelo a tím si tvořilo kladný vztah ke knihám a samotnému čtení. Toto období by mělo dítě harmonicky rozvíjet a připravovat na vstup do základní školy (Tomášková, 2015).

3.1 Vliv mateřské školy na rozvoj čtenářské pregramotnosti

Jak mateřská škola disponuje s nabídkou aktivit a činnostmi v oblasti předčtenářské gramotnosti, se odráží i v logopedické prevenci každého dítěte. Když slyšíme pojem dětská knížka, většinou se nám vybaví vzpomínka, kdy nám někdo četl. Může to být z prostředí domova, ale často se nám vybaví (alespoň mně) předčítání pohádek od učitelek z mateřské školy. Poslechem četby, a především rozhovorem, se kultivuje řeč předškolního dítěte a tyto aktivity ovlivňují a podněcují rozvoj čtenářské gramotnosti (Kutálková, 2005).

Jak zmiňuje Gebhartová (2011), ovlivňujícím faktorem mateřské školy je bez pochyby i profesní vybavenost učitele, který může být dobrým nebo špatným interpretem literárních textů. Je důležité správně a promyšleně vybírat hodnotný text pro děti a klást důraz na formu přednesu. Nesměla by chybět motivace ke čtení, knihy přečítat a následně nad knihami společně s dětmi přemýšlet a povídat si o nich. Dobrý učitel by měl umět pracovat s hlasovým fondem a velký zřetel klást na správnou výslovnost. Snažit se o příjemnou, rytmickou a sdělnou řeč, dokázat komunikovat a být slovním vzorem pro děti ve třídě, ale i pro své okolí (Gebhartová, 2011).

Abychom my, učitelé mateřských škol, správným směrem rozvíjeli budoucí čtenáře a podporovali kladný vztah ke knihám a ke čtení, neměli bychom opomenout vytvářet čtenářsky podnětné prostředí v našich třídách, a to prostřednictvím výběru činností,

u kterých postupujeme tak, aby se každé dítě harmonicky rozvíjelo a připravovalo na vstup do základní školy.

Po přečtení publikace paní Tomáškové bych ráda v této části zmínila činnosti, kterými lze rozvíjet kladný vztah ke čtení a knihám, a těmito způsoby jsem se inspirovala i v praktické části své práce:

Pravidelné každodenní čtení dětem, které zdůrazňuje četbu nejen před odpočinkem dětí, ale i v průběhu ranních nebo řízených činností.

Knihovničku s dětskými knihami, kde se klade na seznámení s knížkami, dostatek prostoru a času si knížky z knihovny prohlížet a diskutovat o nich.

Čtecí a psací koutky, kde by děti měly mít klid a prostor pro čtení a psaní pomocí pomůcek, které jsou zde k dispozici.

Seznámení s knihkupectvím, seznámení dětí s místem, kde se kniha dá koupit, zkušenost s velkým výběrem knih, prohlížením a učením finanční náročnosti při tvorbě knihy.

Návštěvy knihoven, kde se děti učí zodpovědnosti za půjčenou knihu.

Psaní a tvorba dětského čtenářského deníku, kde děti mají možnost zaznamenat, jaké knížky jsme přečetli, o čem byly a co se jim na nich líbilo. Tento deník slouží jako připomenutí a uvědomění si, jaké knížky jsem už zvládli přečíst například v průběhu roku.

Společné čtení dětí a rodičů v mateřské škole, při kterém lze obohatit čtení dramatizací nebo loutkovým divadlem. Tyto postupy mohou být inspirací pro rodiče, jak pohádku vylepšit v prostředí domova.

Společné čtení dětí a starších spolužáků ze základní školy v mateřské škole, kde děti čtou v menších skupinách a mohou se také podílet na tvorbě čtenářského deníku.

Výroba vlastní knihy, kde děti získávají zkušenosti s tvorbou knihy, zjišťují, co je potřeba pro vytvoření a zpracování knihy, využití dětské kreativity a fantazie při tvorbě například leporela nebo jejich vlastní obrázkové knížky.

Dramatizace pohádek klade důraz na pohádky, které děti znají a dle možností je třeba vybrat pro každé dítě roli v představení.

Hra na divadlo, návštěvy divadel a divadelních představení, kde děti mají možnost rozvíjet fantazii, řeč, paměť, představivost, myšlení a smyslové vnímání. Také se učí spolupracovat a být ohleduplný vůči ostatním (Tomášková, 2015).

Každá mateřská škola by se měla věnovat četbě a prohlížením knih, využívat způsoby práce s textem a vést děti k co nejefektivnějšímu a přirozenému vývoji zkušeností pro vytváření vkusu a čtenářské gramotnosti.

3.2 Hlediska rozvoje dítěte na čtenářskou pregramotnost

S předčítáním dítěti většina z nás začíná dříve než před nástupem do mateřské školy. V prostředí domova dítě získává první zkušenosti z poslechu slova a vizuální prožitek s knihou. Bohužel, v dnešní době se setkávám často s tím, že předčítání rodičů se pomalu vytrácí a první zkušenost dětí vnímají z prostředí mateřské školy, kde jim učitelky čtou pohádky při usínání. Číst dětem je velmi důležité, ale mnohdy nestačí tuto činnost aplikovat pouze před spaním. Děti nemají možnost reagovat na příběh, tedy vytvářet zpětnou vazbu, často usnou dříve a nedozví se konec příběhu, nemají možnost o přečteném textu přemýšlet a sdílet ho s ostatními.

Poslech pohádek a příběhu pomáhá u dětí vnímat situace, sledovat jednání jednotlivých hrdinů, pohádkových postav, poznávat různé problémy a hledat možnosti jejich řešení (Schniderová, 2013).

Podle Tomáškové (2015) je předčítání dětem důležité z několika hledisek: Vede děti k lásce ke knize, vztahu ke čtení a radosti z něj; děti se seznamují s významem čtení, získávají povědomí, že kniha může přinášet nové poznatky a vědomosti; rozvíjí dětskou představivost, fantazii, paměť, řeč a myšlení; podporuje rozvoj koncentrace pozornosti; rozvíjí se zraková a sluchová paměť dětí a jejich schopnost udržení čteného v paměti; rozšiřuje aktivní i pasivní slovní zásobu dětí a jejich vyjadřovací a komunikační schopnosti; a předčítání také zprostředkovává životní zkušenosti, se kterými se dítě ještě ve svém životě nesetkalo (Tomášková, 2015).

3.3 Vývojové charakteristiky dítěte ve věku tři a čtyři roky

V procesu lidského vývoje existují určité změny, kterým se říká nebo jsou označovány jako věkové zvláštnosti. Tyto změny se projevují ve všech úrovních vývoje osobnosti jako například úroveň fyzická, psychická (emocionální, morální, kognitivní) a sociální. Má praktická část práce se bude zaměřovat na pozorování a přímou práci se skupinou dětí ve věku tři až čtyři roky, proto bych v této podkapitole ráda zmínila vývojové oblasti dítěte tohoto věku.

Detailněji a podrobněji se vývojem dítěte zabývá vývojová psychologie, která nám umožňuje nahlédnout a porozumět informacím o ontogenetických jevech charakteristických pro vývoj dětí v jednotlivých věkových obdobích. Podrobnými charakteristikami celkového předškolního věku najdeme u mnoha autorů jako například Bednářová, Vágnerová, Šmardová, Langmeier apod. V této části uvádím stručný přehled alespoň základních charakteristik v kategorii fyzických, kognitivních, jazykových, sociálních a emocionálních dovedností (Krejčová, 2015).

Fyzický vývoj – dítě by mělo umět přelézat, podlézat a překračovat nízké překážky; zvládat plynulou chůzi se správným držením těla a chůzi s různými polohami paží; dítě daného věku dokáže přebíhat k určenému cíli a vyhýbat se překážkám; zvládá vystupovat po mírně zešikmené ploše; vyjadřovat chůzi v pochodovém rytmu a chůzi rytmizovanou; dokáže skákat z místa do dálky; umí jezdit na autíčku nebo tříkolce; šplhat po stromech a lézt po žebříku; dítě by mělo umět udržet rovnováhu, chodit po špičkách; zvládat koulet a házet míčem v určeném směru při správném nápřahu a mrštění paže horním obloukem; zvládat správně držení a používání lžice a hrnku při jídle.

Sociální vývoj – dítě se dokáže cíleně těšit na různé události jako jsou Vánoce, narozeniny, výlety; zvládá se podělit s ostatními; je otevřené a společenské; v tomto věku se u dětí projevuje první počátek sebekontroly; dítě dokáže mezi ostatními rozlišovat, které dítě má rádo a které ne; mezi dětmi se projevuje velká soupeřivost, která může vést k výbušnému chování.

Emocionální vývoj – u dětí ve věku tři a čtyři roky jsou city vyrovnanější a trvalejší; dokážou chápat pozitivní a negativní emoce a také je dokáže vyjadřovat; vztah ke hračkám vnímají velmi silně, jsou majetnické, brání je a často se projevují až násilně.

Kognitivní vývoj – u dětí v daném věkovém období vnímání bývá často povrchní a nepřesné, hlavně ve spojení s činnostmi; nedokážou vnímat podstatné vlastnosti předmětů; vědí, že imaginární věci mají jiné vlastnosti než skutečné věci; v jednání a myšlení zaměřují pozornost na vlastní osobu, bývají egocentrické; svoje myšlenky vyjadřují zpravidla obsahově a formálně s dostatečnou přesností; u dětí se objevuje fixace na určitý konkrétní obraz reality, který nedokáže ve svých úvahách opustit (např. dítě nezvládá pochopit, že velryba není ryba, ale savec); projevuje se magičnost, kdy dítě dovoluje měnit fakta podle vlastního přání a převažuje předpojmové tedy symbolické myšlení.

Jazykový vývoj – dítě by mělo zvládnout říct své jméno a jména svých sourozenců; zná více než tisíc slov a v daném věku začíná tvořit všeobecnější pojmy; zvládá správně řazení slov ve větách a začíná tvořit souvětí; předložky a spojky užívá jen zřídka; dokáže tvořit i některé protiklady; dokáže z paměti říkat jednoduché básničky, říkadla a projevuje zájem o zpěv; z gramatického aspektu se řeč koncem tohoto období začíná podobat normě (Krejčová, 2015).

V období symbolického a předpojmového myšlení, jak uvádí Krejčová (2015), dochází u dětí k chápání širšího časového rozmezí. Převažuje stereotyp a rituály, na kterých děti hodně lpí. Symbolem skutečného světa se stává představa, která obsahuje nikoliv znaky objektu, ale pro dítě jsou důležité nepodstatné znaky. Příkladem nástupu skutečného symbolu u dětí je např. kamínek, který slouží jako auto, nebo barevný kroužek, který představuje čelenku apod. V tomto období se tedy objevuje symbolická hra, která slouží k vyrovnávání se s realitou a přizpůsobení dětským potřebám (Krejčová, 2015).

Období předškolního věku můžeme chápat, a podle některých odborných publikací je považováno, jako celé období dítěte, a to od narození až po nástup do povinné školní docházky. Z hlediska vývojové psychologie je ale předškolní období chápáno jako věk mezi třetím a šestým rokem dítěte. Tato etapa je jedna z nejzajímavějších vývojových období člověka. Významně narůstá zájem o tělesné i duševní aktivity, zájem o okolní jevy, hra se stává základem, protože právě při hře se projevuje aktivita dítěte (Mertin, 2015).

Celé předškolní období tedy můžeme vnímat jako období, které je charakteristické významnými změnami. Tyto změny nastávají v různých oblastech vývoje, jak

v biologické, tak i psychosociální. Je důležité mít na paměti, že každé dítě je jiné, a i rozdíly mezi dětmi mohou být odlišné.

3.4 Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

Pro to, abychom co nejlépe a správně rozvíjeli dítě ve všech oblastech, nám, učitelům mateřské školy, napomáhá kurikulární dokument vzdělávání – Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV). Tím, že se zabývám oblastí rozvoje čtenářské pregramotnosti dětí v předškolním věku, ráda bych zmínila i vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Níže cituji znění dokumentu:

„Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. Tato pravidla se vztahují na pedagogické činnosti probíhající ve vzdělávacích institucích zařazených do sítě škol a školských zařízení. Jsou závazná pro předškolní vzdělávání v mateřských školách zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona, v lesních mateřských školách a v přípravných třídách základních škol.“ (MŠMT, 2021).

V RVP PV se pojem čtenářská pregramotnost neboli předčtenářská gramotnost nevymezuje, ale protože je tato gramotnost hlavní složkou čtenářské gramotnosti, a ta je nejdůležitější složkou funkční gramotnosti, je pro získávání jednotlivých očekávaných kompetencí podstatné se podílet na rozvoji výše zmiňované čtenářské pregramotnosti. V souvislosti se čtenářskou pregramotností jsou v klíčových komunikativních kompetencích vymezené požadavky pro dítě ukončující předškolní vzdělávání. Dítě by mělo rozumět slyšenému, ovládat dovednosti předcházející čtení a psaní, umět využít informační a komunikační prostředky a rozlišovat některé symboly. K utváření uvedených kompetencí v oblasti dílčích vzdělávacích cílů jsou uvedeny oblasti rozvoje, na které by se měl učitel zaměřovat. Oblast **Dítě a jeho tělo**, **Dítě a jeho psychika**, které má podoblasti – Jazyk a řeč; Poznávací schopnosti a funkce, představitivost a fantazie a myšlenkové operace; Sebepojetí, city a vůle, **Dítě a ten druhý**, **Dítě a společnost** a poslední oblastí je **Dítě a svět** (MŠMT, 2021).

Čtenářská pregramotnost je propojená ze všemi výše zmíněnými oblastmi, ale nejvíce souvisí z oblasti „Dítě a jeho psychika“ v podoblasti „Jazyk a řeč“, kde jsou vymezené **dílčí vzdělávací cíle** směřující k podpoře a rozvoji čtenářské pregramotnosti: rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností jako je vnímání, naslouchání,

porozumějí, vyjadřování se, zájem o psanou podobu jazyka, slovní zásoby a sluchového vnímání; rozvoj komunikativních dovedností verbálních či neverbálních a kultivovaný projev; osvojení si dalších poznatků a dovedností, které předcházejí čtení a psaní, ale i verbální a neverbální formu sdělení jako je výtvarné, hudební, pohybové či dramatické. Využívání společných diskuzí, rozhovoru, individuálních či skupinových konverzací; komentování zážitku a aktivit; samostatný projev na určité téma; poslech čtených či vyprávěných pohádek; práce s knihou apod. Druhou vzdělávací oblastí, ve které lze vyhledat **dílčí vzdělávací cíle** je „Dítě a společnost“, která zahrnuje seznamování dítěte se společenstvím ostatních lidí, kulturou a dítě má možnost se aktivně vyjadřovat a projevovat. Třetí vzdělávací oblastí, ve které je záměr k rozvoji čtenářské pregramotnosti vymezen v dílčích vzdělávacích cílech je „Dítě a ten druhý“, která nabízí hlavně interaktivní a komunikativní dovednosti (MŠMT, 2021).

Na základě RVP PV by si měly všechny mateřské školy vypracovat svůj vlastní program uzpůsobený podmínkám. Základním cílem jazykové a komunikační výchovy je vytváření komunikativní kompetence dětí a je vymezená jakožto dílčí vzdělávací cíle a očekávané výstupy, které se týkají jazyka a řeči (Průcha, 2011).

Z důvodu zaměření na čtenářskou pregramotnost zmiňují i literární výchovu dítěte, která se dle RVP PV rozděluje a realizuje ve dvou rovinách – jako výchova literaturou a výchova k literatuře. Obě tyto roviny se také promítají do konkrétních cílů a výstupů ve vzdělávacích oblastech Dítě a jeho psychika a Dítě a společnost (Wildová, 2012).

Přesto, že rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) je základním pedagogickým dokumentem, kterým stát stanovuje určité požadavky na výchovu a vzdělávání v mateřských školách, po nastudování tohoto dokumentu jsem došla k závěru, že oblast čtenářské pregramotnosti se vymezuje v jednotlivých složkách, ale vymezení obsahu čtenářské pregramotnosti by napomohlo se učitelům lépe orientovat a získat jasnější představy toho, na co se mají v této oblasti ve své práci zaměřovat.

4 Tvořivé činnosti čtenářské pregramotnosti

Co si představíme pod pojmem tvořivé činnosti? Když se sami vrátíme do našeho dětského období, většina z nás si vzpomene na zážitky spojené s tvořením: stavění z kostek, vyrábění různých věcí, malování a kreslení pohádkových i jiných postav, využití různého materiálů. Některým z nás se dokonce vybaví i prožitek z různých představení, hraní pohádek apod. Na čtenářskou pregramotnost mají tyto zmíněné činnosti a aktivity nenahraditelný vliv a jsou velmi důležité pro rozvoj osobnosti každého člověka. Dětský svět předškolního dítěte je plný fantazie, představivosti, ilustrací a pohádkových příběhů. Neměli bychom tedy děti připravit o tento „kouzelný čas“ a prostřednictvím mateřské školy jim umožňovat rozvíjet se ve všech oblastech, kam patří také čtenářská pregramotnost.

Tvořivost patří k nejdůležitějším schopnostem pro prosazení se v životě a malé děti dokáží být velmi nápadité, proto je důležité tuto dovednost podporovat a rozvíjet ve všech činnostech v mateřské škole (Fichnová, 2007).

Jak už víme z mnoha publikací, základní činností v předškolním věku je volná hra dítěte, která sehrává důležitou roli, ale dle školského zákona RVP PV víme, že dítě v mateřské škole máme také vzdělávat (Nádvorníková, 2011).

4.1 Pohádka jako symbol dětství

Čím dál více v dnešní době ustupují lidové pohádky do pozadí. Upřednostňuje se vizuální počítačová forma moderních pohádek a děti nemají pro poslech předčítání klasických pohádek dostatek prostoru, ale hlavně motivaci.

Pohádka je nejstarší epický žánr, který v úvodu mívá spojení „Bylo, nebylo“. Pohádce se z dob minulých říkalo také báchorka. V pohádkách se většinou objevují postavy nebo předměty, které mají nadpřirozené schopnosti a děj pohádky neurčuje přesný čas a místo, protože se v něm vyskytuje nadpřirozená, záhadná neboli kouzelná moc. Hlavní postavy plní nezvyklé úkoly a jako odměnu získávají půl království a princeznu za ženu. Pohádka obvykle končí šťastně a dobro vyhrává nad zlem.

Podle Richtera (2004) je pohádka „*umělecká slovesná smyšlenka, o níž vyprávěč a posluchač vědí, že není hodnověrnou věcnou zprávou o skutečnosti, nýbrž zábavným výmyslem, jehož odtažitost od reality je zdůrazněná nejen přímo vysloveným „bylo-*

nebylo“ , přítomností kouzel, zázraků, nadpřirozených bytostí nebo přinejmenším až neuvěřitelné nadsázky, ale i zasazením děje do neurčité (většinou daleké) minulosti a svébytnou kompozicí.“ (Richter, 2004, s. 5).

Pohádka byla a stále je, dle mého názoru, nejlepší a nejsilnější druh literatury, který působí na děti předškolního věku. Ztvárnění modelových situací probouzí v dětech cit pro soucit, spravedlnost. Učí se prožívat a radovat se. Pohádka u dětí rozvíjí jejich představy, fantazii a obohacuje jejich svět.

Co nás pohádka může naučit? Pohádky jsou pro malé děti nejzajímavější příběhy, kterým rozumí, jsou schopny poslouchat text pro zvuk jazyka a obsah pohádky odpovídá jejich chápání. Poskytují nám tedy autentičnost, přirozený plynulý jazyk, jsou skvělým zdrojem motivace, jsou ze života a dodávají životu kouzlo a poezii (Doláková, 2015).

4.2 Práce s knihou v prostředí mateřské školy

Knihy je nejdůležitější součástí čtenářské gramotnosti pro každého z nás. V prostředí mateřské školy se knihy využívá v různých způsobech práce. Mezi nejefektivnější a nepoužívanější způsob práce s knihou je předčítání. Dále se využívá poslech audioknihy, tedy nahrávky různých příběhů a pohádek z dostupných zdrojů jako CD přehrávač nebo magnetofon. Nelze neopomenout také tvořivou aktivitu příběhů na základě čteného textu.

Knihy je tedy literární text, který je interpretován učitelkou v prostředí mateřské školy a může přispět k rozvíjení všech klíčových kompetencí dítěte předškolního věku (Gebhartová, 2011).

Protože je dětem výtvarná kreativita bližší a vyjádření příběhů pomocí obrázků je pro děti smyslovnější a názornější, je vhodné číst textové ukázky z knihy, a nikoliv jen z okopírovaného listu papíru. Dětem následně můžeme danou knížku nechat prohlížet ve čtenářském koutku, který by neměl chybět v žádné třídě mateřských škol. Součástí práce s knihou je možnost volného přístupu ke knihám a dostatek osobního prostoru na prohlížení a vyprávění si o knihách s kamarády ve třídě. Nesmíme zapomenout na to, aby knihy byly výškově dostupné pro malé čtenáře a měli možnost si přinést i své oblíbené knížky z domova. Je velmi prospěšné, když děti dostávají možnost svou oblíbenou knížku představit například při ranním kruhu a učitelka část z knížky přečte.

Je to jakási forma motivace pro návštěvu koutku, kde si děti můžou danou knížku celou prohlédnout.

Pokud v prostředí mateřské školy probíhá přirozeně prohlížení knížek, umožňujeme tím dítěti prostor pro návyk potřebovat knížku pro radu i pohodu a přispíváme k jeho budoucí gramotnosti (Gebhartová, 2011).

Součástí práce s knihou v prostředí mateřské školy je také využívání audioknih, kde se jedná cíleně o poslech nahraného slova. tedy jak název napovídá, audiokniha je zvukový záznam vybraného díla, v našem případě pohádkového příběhu, který je zaznamenán na zvukových nosičích jako například audio CD, audiokazeta nebo MP3. Tento způsob práce s knihou se v mnoha případech pokládá za nahrazení klasického předčítání a je potřebné tento způsob s rozvahou využívat při práci s dětmi v prostředí mateřských škol. Pokud ale učitelka dokáže správně a pečlivě vybírat vhodné ukázky a dokáže vytvořit vhodné prostředí, může děti získat k poslechu audioknih.

Jak uvádí Rutová (2019), je důležité, jak dokážeme audioknihu využívat při práci s dětmi ať je to v mateřských či základních školách anebo ve čtenářských kroužcích. Základem je věkově vhodné téma, řazení aktivit před poslechem, říci dětem, co mají sledovat, řazení aktivit po poslechu. Je vhodné dát dětem možnost uvelebit se kdekoliv a do jakékoliv pozice a zajistit, aby se děti vzájemně nerušily. Reflektujeme s dětmi poslech, propojíme poslech s tvořivým úkolem, s výtvarným cílem a řadíme ho jako součást čtenářské lekce.

4.3 Projekty předčtenářské gramotnosti v MŠ

Pro podporu rozvoje čtenářské pregramotnosti neboli předčtenářské gramotnosti existuje mnoho ucelených projektu, jako například *Čtení pomáhá*, *Noc s Andersenem* nebo *Celé Česko čte dětem*. Tyto projekty jsou zaměřeny na různou škálu aktivit, které jsou přizpůsobené různým věkovým kategoriím dětí. V této podkapitole bych ale ráda zmínila projekty z prostředí mateřských škol.

Podstatou plánování projektu je, aby každý učitel(a) kladl důraz na respekt osobnosti dítěte a vzdělávací nabídku propojoval se zájmy, potřebami dětí a umožňoval jim se rozvíjet v co nejširší nabídce aktivit a činnosti pro rozvoj, nejen předčtenářské gramotnosti, ale ve všech klíčových kompetencích předškolního věku (Krejčová, 2015).

Co znamená projekt neboli projektování v mateřské škole? Pojem projekt, jak uvádí Syslová, „přešel do pedagogické terminologie ze stavebnictví a je charakterizován jako zpracovaný záměr, rozvrh, nebo plán nějaké budoucí činnosti.“ (Syslová, 2019, s.15) Projektování lze chápat jako plánování, které směřuje k nějaké realizaci, dokáže řešit konkrétní situace a dosahuje určitých cílů na základě zjištěných skutečností (Syslová, 2019).

Projekt dle Hornáčkové (2014), „představuje větší jednotku učiva spojenou společnou myšlenkou (problémem, ideou), která ho sjednocuje a vytváří podklad k praktickým činnostem.“ (Hornáčková, 2014, s. 20).

Při tvorbě projektu, jak uvádí autorka, by se měly dodržovat čtyři základní kroky. Prvním krokem projektu je **záměr**, kde se zabýváme výběrem tématu. Do výběru zapojujeme hlavně děti. Pedagog přijde s návrhem tématu, ale důležitost se klade na diskusi za přítomnosti dětí na základě brainstormingu, což znamená reflexivní vyjádření nápadu, podnětu a představ. Může se také zvažovat možnost spolupráce a zapojení například rodičů nebo institucí, které souvisejí s tématem (Hornáčková, 2014).

V druhém kroku projektu – **plánování**, se stejně jako to bylo v prvním kroku, společnou diskusí zvažuje, plánuje a vybírají se pojmy z nabídky, které následně kroužkujeme a zařazujeme do podtémat projektu. Následně pedagog společně s dětmi z vybraných prodiskutovaných pojmů tvoří myšlenkovou mapu, což je grafická podoba stavby a náplně tematického celku. Důležitou částí související s tvorbou myšlenkové mapy je určení hlavních cílů ve smyslu nosné myšlenky a dalších cílů, které se vztahují k danému tématu, podtématům a vzdělávací nabídce podle oblasti RVP (Hornáčková, 2014).

Třetí krok projektu představuje **provedení**, v kterém dochází k realizaci projektu. Snahou pedagoga je vytvořit co nejlepší podmínky a prostředí pro realizaci projektu, tak aby děti pracovaly převážně samostatně, zodpovědně ve svých rozhodnutích a aby děti byly co možná nejaktivnější. Pedagog by měl mít na paměti, že řízení činnosti lze ponechat na svobodě dětí a jejich samostatnosti (Hornáčková, 2014).

Čtvrtým, závěrečným krokem je **hodnocení**, kde dochází k evaluační činnosti, tedy vyhodnocení – co, kdy a jak sledovat, čeho si všimnout a jak vyhodnocovat. Evaluace by měla být záležitostí nejen pedagogů, ale i dětí. Hodnotí se především průběh činnosti,

výsledek a přínos pro děti a vše by mělo probíhat postupně. Na závěr se vyhodnocuje celkový dojem a prožitek z pohledu dětí, čím je osobně činnost nebo aktivita zaujala, jak dokáží zhodnotit spolupráci ve skupině, v čem je projekt zaujal a co se naučily (Hornáčková, 2014).

Velkou inspirací pro tvorbu vlastního projektu mi byla publikace výše zmiňované doktorky Hornáčkové s názvem: Inspirace pro tvorbu projektu v mateřské a základní škole na téma „*Včelka a příroda*“, kterou vřele doporučuji všem, kteří mají zájem o vytváření a organizování nových projektů (Hornáčková, 2014).

Dalšími projekty, se kterými jsem se měla možnost seznámit, byly například „*Čarodějky, babice a hradní strašidla*“ z publikace *Strašidla a pohádkové bytosti*, kde jsou nabídnuty čtyři projekty předškolní výchovy v mateřské škole dle ročního období (Marcinko, 2005).

Dále „*Kvítková louka*“, nebo „*Co se děje v okolí*“ z publikace *Šest x dvanáct her a pohádek*, které jsou zaměřeny na pohybové hry s příběhem pohádek a jsou součástí zábavných činností pro skupiny dětí ve věku od čtyř do osmi let. Tato publikace je italského původu (Bronzinová, 2000).

5 Cíle a záměry průzkumu

K pohádkám mám velmi blízko a myslím si, že v prostředí mateřských škol sehrávají důležitou roli k napomáhání rozvoje čtenářské pregramotnosti, proto mým cílem pro průzkum bylo vytvoření a realizování takového projektu, který by mi umožňoval propojit způsob práce s knihou s různými činnostmi a aktivitami.

Úvodem praktické části bych ráda poukázala na cíle průzkumu součástí kterého, je mnou vytvořený projekt „S Olíkem za pohádkou“, který obsahuje čtyři pohádková období. Dále poukazuji na použité metody, sledovaný soubor a časový harmonogram. Tento projekt je zahájený vstupním rozhovorem v kapitole 6, následnou charakteristikou projektu v kapitole 7, průběhem pohádek projektu v kapitole 8 a po ukončení projektu je opakováný výstupní rozhovor, který poukazuji na kapitolu 9. V příloze A, která je samostatnou částí, jsem připravila projekt k realizaci, který může posloužit jako námět nebo inspirace pro další učitele.

5.1 Cíle průzkumu

Hlavním cílem mého průzkumu pomocí projektu je zkoumat vliv tvořivých činností a způsobu práce ze strany učitele a dětí po dobu tří měsíců. Chtěla jsem zjistit možnosti rozvoje čtenářské pregramotnosti a následně poznatky z pozorování a činností dětí vyhodnotit.

Dalším cílem je dětem umožnit prožitek, podporovat jejich sebedůvěru, myšlení a schopnost improvizace. Získat schopnost vcitování se, nahlížení na problémy, zkoumání možných řešení. Rozvíjet jemnou a hrubou motoriku, pohybové dovednosti, hudební a pěvecké návyky, představivost a fantazii. Rozvíjet osvojování si základních hodnot společnosti, spolupráci mezi kamarády a samostatnost.

5.2 Použité metody

Pro získávání sběru dat pro mou bakalářskou práci jsem použila metody pozorování a stručný polostrukturovaný rozhovor. Podle Gavory (2000) „*pozorování znamená sledování činností lidí, záznam této činnosti, její analýzu a vyhodnocení. Slovo Interview neboli rozhovor je anglického původu a skládá se ze dvou částí. Inter znamená „mezi“ a view znamená „názor“ nebo „pohled“.* Název naznačuje, že jde o *interpersonální kontakt.*“ (Gavora, 2000, s.76 a s. 110).

Pozorování a rozhovor patří k nejstarším metodám k získávání poznatků, které nám umožňují hlouběji pochopit a porozumět, z jakého důvodu tak účastníci v dané situaci reagují a jednají. Pro můj projektový záměr, jak nejlépe zjistit vliv provedených činností a práce v oblasti čtenářské pregramotnosti, jsou tyto metody nejefektivnější a nejpřirozenější.

- **Rozhovor**

Interview neboli rozhovor patří k metodě shromažďování dat, která spočívá v bezprostřední verbální komunikaci výzkumného pracovníka a respondenta. Rozhovor je možný rozlišit na strukturovaný, polostrukturovaný a nestrukturovaný (Chráska, 2007).

Před zahájením průzkumu jsem provedla vstupný polostrukturovaný rozhovor se skupinou dětí, kterým jsem zkoumala dosavadní zkušenosti v oblasti dětských knih a pohádek. Následně po ukončení průzkumu jsem vedla opakovaný výstupní polostrukturovaný rozhovor se stejnou skupinou dětí pro zjištění vlivu provedených činností a způsobů práce, které děti měly možnost vyzkoušet a zažít po celou dobu projektu, tedy po dobu tří měsíců.

- **Pozorování**

Cílem pozorování je nejenom zachytit určitý pedagogický jev, který dokážeme popsat, ale také odhalit a vysvětlit příčiny jeho vzniku. Tyto dva související cíle lze charakterizovat otázkami „co“ (zachycení a deskripce jevu) a „proč“ (vysvětlení příčin, souvislostí) (Chráska, 2007).

Pozorování lze rozdělit do více skupin: zúčastněné x nezúčastněné, přímé x nepřímé, strukturované x nestrukturované, otevřené x skryté. Pro moji bakalářskou práci jsem uplatnila zúčastněné pozorování, které mi podle Švaříčka a Šedové umožnilo dlouhodobé a systematické sledování probíhajících aktivit a činností přímo ve zkoumaném terénu s cílem objevit sociální život a proces (Švaříček, Šedová, 2007).

5.3 Sledovaný soubor

Skupina dětí, na kterou jsem se zaměřila, navštěvuje od 1. 9. 2022 třídu, ve které působím jako učitelka, v mateřské škole Lázně Bohdaneč. Jde o mateřskou školu, která má v současné době čtyři heterogenní třídy. Děti jsou přijímané do třídy, ve které se

vzdělávají po celou dobu docházky do mateřské školy. Třídy nemají speciálně zaměřený vzdělávací program, všechny pracují podle jednoho školního vzdělávacího programu (ŠVP).

Vybrala jsem deset dětí, které jsem pozorovala a hodnotila. Pět chlapců a pět dívek ve věku tří až čtyř let. Po dobu celého průzkumu jsem pracovala s celou třídou, ale záměrné pozorování pro účel bakalářské práce byl prováděn s těmito vybranými dětmi.

Níže uvádím stručnou charakteristiku vybrané skupiny dětí. Jejich jména jsou smyšlená.

ELIŠKA: 4 roky

Eliška pochází z úplné rodiny, je jedináček, v adaptačním období při vstupu do mateřské školy působila vyrovnaně, sebejistě a začlenění do kolektivu zvládla bez jakýchkoliv problémů. Je veselá, komunikativní, společenská, ráda se prosazuje, soutěživost je její silnou stránkou. U dívky se projevuje mírná nesoustředěnost, odbíhání k jiným činnostem. Je potřeba se zaměřit na oblast komunikativní, konkrétně na zlepšování vady řeči a výslovnost.

DANEČEK: 3,5 roku

Daneček je veselý a usměvavý chlapec, který chodí do školky velmi rád. Zpočátku se při adaptaci projevoval uzavřeně, nekomunikoval, ale asi po dvou měsících se začlenil do kolektivu, a i mluvení se zlepšilo. Pochází z úplné rodiny a má jednoho sourozence – sestru Nikolku. Chlapec je sportovně založený a od útlého věku je nejčastěji směřován k hokeji a fotbalu. Je nekonfliktní, spolehlivý, učenlivý, ale poměrně těžko snáší neúspěch.

MATYLDA: 3,7 roku

Matylida je chytrá a komunikativní dívka, na svůj věk je v oblasti grafomotoriky a jemné motoriky velmi vyspělá, hudebně nadaná a hravá. Pochází z úplné rodiny, bez sourozenců. Zpočátku při adaptaci byla dívka fixovaná na rodiče, ale postupem času se dokázala začlenit do kolektivu. Je veselá, společenská, nekonfliktní, soustředěná a učenlivá při činnostech. Při hře se dokáže projevovat, zvládá řešení problémů a spolupracuje ve skupině dětí.

ŠTĚPÁNEK: 4 roky

Štěpánek je veselý a velmi citlivý chlapec. Adaptace probíhala bezproblémově, protože před nástupem do mateřské školy navštěvoval dětskou skupinu „Pramínek“. Chlapec je aktivní, přátelský, nekonfliktní. Má velmi rád hru s autíčky a jakékoli konstrukční stavebnice, má bohatou fantazii a prostorovou představivost. V pracovních a výtvarných činnostech má své tempo, ale na úkor preciznosti. Pochází z úplné rodiny a má jednoho staršího sourozence, bratra Adámka.

ANIČKA: 4 roky

Anička je velmi komunikativní a vyspělá v oblasti řeči a jazyka. Pochází z rodiny, která v průběhu roku žije jak v Čechách, tak i v Řecku. Po adaptaci v mateřské škole odjeli na 2 měsíce do Řecka, ale po návratu se dívka dokázala bez problémů začlenit do kolektivu třídy. Je velmi aktivní, zvědavá, učenlivá, ráda tvoří, kreslí, zpívá, tančí a má rytmus. Je velmi fixovaná na kamarádku Matyldu, její nepřítomnost dobře nezvládá, občas pláče. Do hry se snažíme zapojovat i jiné holčičky, aby se dokázala od Matyldy citově odpoutat.

PATRIK: 4 roky

Patrik pochází z neúplné rodiny, je z rodiny nevedený, a to se odráží i v prostředí mateřské školy. Chlapec se vyžaduje pozornost, je velmi komunikativní, má srozumitelné vyjadřování, strhává svým chováním pozornost na sebe, je manipulativní a nepozorný. Nereaguje na signál, nedodržuje pravidla, rád fantazíruje a vymýšlí si i nepravdivé události. S dětmi nedokáže spolupracovat, respektovat je a neumí k nim být ohleduplný.

SABINKA: 4 roky

Sabinka pochází z velmi příjemné a spolehlivé rodiny. Má jednu mladší sestřičku, o které moc ráda vypráví, co spolu doma všechno dělají. Dívka je společenská, adaptace v prostředí mateřské školy proběhla v pořádku, je komunikativní, přizpůsobivá, umí se dlouho spontánně hrát, vyhledává kamarády, organizuje hru, při řízených činnostech je učenlivá, naslouchá, respektuje pravidla, umí se s neúspěchem vyrovnat a poučit se. Je velmi šikovná v oblasti sebeobsluhy, jak u oblékání, tak i u stolování.

MICHAL: 4 roky

Michal je na svůj věk velmi komunikativní, zvědavý, zajímá se o věci a prostředí kolem sebe, pochází z úplné rodiny bez sourozenců, rád využívá fantazii, představivost, vyniká ve výtvarných činnostech, zvládá vyprávět příběhy dle obrázkových knížek, vytváří si vlastní příběhy, zvládání sebeobsluhy a uklízení hraček a věcí po sobě s menšími problémy. Chlapec je ale velmi učenlivý a respektující druhého. Vyniká ve výtvarné a tvořivé oblasti, je pečlivý a na svoji práci se dokáže soustředit do samého konce.

KRISTÝNKA: 3,7 roku

Kristýnka je velmi plachá dívka, v adaptačním období bylo potřeba nechat větší prostor pro seznámení se s prostředím. Odloučení těžko nesla i maminka, která je na dívku velmi fixovaná. V průběhu několika měsíců se ale dokázala od maminky oprostit a ve třídě je spokojená, usměvavá, aktivní, veselá, mezi kamarády nestydlivá, ráda si hraje sama nebo s kamarády, u hry vydrží setrvat delší dobu a být soustředěná. Vývoj ve všech oblastech odpovídá věku dítěte.

ADÁMEK: 4 roky

Adámek před nástupem do mateřské školy navštěvoval dětskou skupinu „Pramínek“, proto adaptace probíhala bez jakýchkoliv problémů. Pochází z úplné rodiny s jedním mladším sourozencem. Je velmi samostatný, umí si poradit v problémových situacích, je aktivní, kreativní, má bohatou představivost, mezi dětmi je oblíbený, naslouchá, respektuje druhého, je učenlivý a vytrvá při činnostech. Je ale potřeba se u chlapce zaměřit na logopedickou prevenci a artikulační cvičení, má horší výslovnost mnoha hlásek.

5.4 Časový harmonogram

Rozsah průzkumu byl plánován na dobu třech měsíců, leden–březen roku 2023. Měsíc před realizací projektu, tedy v prosinci roku 2022, se uskutečnil vstupní rozhovor s vybranou skupinou dětí, který uvádím v kapitole č. 6. Plánování rozhovoru probíhalo po adaptačním období dětí v prostředí mateřské školy, tedy v měsících říjen–listopad, kdy jsem zkoumala zkušenosti dětí v oblasti čtenářské pregramotnosti. Hlavní součástí průzkumu byl projekt „S Olíkem za pohádkou“, který byl plánován ve spolupráci s mojí kolegyní a dětmi ve třídě v měsících říjen–prosinec 2022. Projekt obsahuje čtyři

pohádky, které na sebe navazují, a na každou pohádku byl vymezený čas tři týdny. Realizace první pohádky O červené Karkulce probíhala od 2. - 20. 1. 2023. Následně na ni navazovala pohádka Perníková chaloupka v časovém rozmezí 23. 1. - 10. 2. 2023, poté pohádka O Koblížkovi 13. 2. - 3. 3. 2023. Poslední byla pohádka O Budulínkovi, která byla realizovaná 6. - 24. 3. 2023. Projekt obsahuje práci s knihou, poslech pohádek formou CD nahrávek a tvorbu dětské knížky. Všechny způsoby práce byly průběžně vkládané do celého období dané pohádky. Závěr každé pohádky byl věnován tvorbě naší vlastní dětské pohádkové knížky, kde jsou zaznamenané tvořivé činnosti dětí, vycházejících ze zkušenosti z předchozích dnů a konkrétní pohádky. Při tvorbě knížky jsem se snažila dát dětem co nejvíce prostoru pro jejich vlastní výběr z ukázek jejich práce. Všechny způsoby práce jsou propojené se vzdělávacími oblastmi. Po ukončení pohádkových období byl v měsíci březnu 2023 realizován opakovaný výstupní rozhovor se skupinou dětí, z důvodu zjištění vlivu tvořivých činností a způsobu práce na jejich posun.

6 Vstupní rozhovor

Vstupní rozhovor jsem realizovala v průběhu prosince roku 2022, měsíc před zahájením průzkumu. S vybranou skupinou dětí jsem individuálně vedla rozhovor a odpovědi každého dítěte si zapisovala, tedy byla použita písemná forma zpracování záznamu. Typ rozhovoru, který jsem zvolila, byl polostrukturovaný, tedy předem připravené otázky. Rozhovor probíhal se skupinou tří až čtyřletých dětí, pěti chlapců a pěti děvčat z naší mateřské školy. Cílem rozhovoru bylo zkoumání dosavadních zkušeností dětí s prací s knihou před zahájením průzkumu.

6.1 Hodnocení otázek

Vstupní rozhovor mi velmi pomohl k vytvoření představy o tom, do jaké míry jsou děti seznámené se světem pohádek a s činnostmi s nimi spojenými. Vstupní rozhovor obsahoval sedm otázek, které byly směřované k plánovanému projektu „S Olíkem za pohádkou“. Konkrétní odpovědi dětí na otázky odkazují na přílohu C – Arch otázek a odpovědi dětí. Níže poukazuji na hodnocení jednotlivých otázek a shrnutí rozhovoru.

První otázkou, směřovanou na děti, jsem chtěla zjistit, zdali znají **pohádku O červené Karkulce, Perníkové chaloupce, pohádku O Koblížkovi a pohádku O Budulínkovi**. Z odpovědí dětí vyplývá, že pohádku O červené Karkulce, Perníkové chaloupce a pohádku O Koblížkovi kromě jednoho dítěte neznal nikdo. Tedy devět dětí z deseti odpovědělo ne. U pohádky O Budulínkovi byla kladná reakce u dvou dětí, tedy osm z deseti ji také neznalo.

Druhou otázkou jsem navazovala na první otázku a ptala jsem se „**Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy?**“. Mé zjištění bylo překvapivé. Šest dětí uvedlo, že žádné jiné pohádky neznají a čtyři děti zmínily Tlapkovou Patrolu, pohádku o bačkorách a pohádku o koníčcích.

Třetí otázkou jsem se snažila zjistit, zda mají děti zkušenost s vyprávěním pohádky pomocí obrázků. Na moji otázku „**Dokázal/a bys známé pohádky vyprávět pomocí obrázků?**“, mi osm dětí odpovědělo záporně a pouze dvě děti tuto zkušenost měly.

Čtvrtá otázka směřovala k tomu, zda děti mají i z prostředí domova zkušenost si pohádku zahrát, samozřejmě s ohledem na věk. Moje otázka byla následovní: „**Zkusil/a sis někdy pohádku zahrát s rodiči, v MŠ nebo s kamarády?**“ U této otázky jsem

nečekala kladné hodnocení, protože si uvědomuji, že jsou děti ve věku tři až čtyř let, a o to víc se těším, že díky projektu tuto zkušenost získají. Odpovědi tedy byly, že devět z deseti tuto zkušenost nemá.

Protože si myslím, že předčítání dětem v tomto věku je velmi důležité, pátou otázkou jsem chtěla zmapovat, jaké zkušenosti s předčítáním mají děti z prostředí domova. Má otázka byla i s doplňující otázkou v případě, že dítě odpoví „ano“. **„Předčítá Ti doma někdo pohádky? Pokud ano, kdo Ti předčítá?“** U těchto odpovědí jsem měla radost, protože šesti dětem z deseti doma předčítají pohádky a ve většina případů jsou to maminky.

Projekt „S Olíkem za pohádkou“ je směřován i na poslech pohádek formou nahrávek. Moje šestá otázka tedy byla následovná. **„Posloucháš někdy pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka O Budulínkovi nebo jiné pohádky z nahrávky?“** Šest z deseti dětí neposlouchá doma pohádky prostřednictvím nahrávek. U dětí, které poslouchají, jde většinou o nahrávky z rádia. Některé děti se zmiňovaly, že spíše koukají na pohádky před spaním na tabletech nebo notebookách. Vyhodnocení otázky vnímám pozitivně pro mé zaměření na práci v následujícím období.

Poslední sedmou otázkou jsem směřovala ke zkušenosti, kterou děti od nástupu do mateřské školy, tedy od začátku, získaly prostřednictvím předčítání. Otázka zněla: **„Líbí se Ti, když Vám čte paní učitelka pohádky?“** U této jediné otázky jsem dostala výbornou zpětnou vazbu, protože všech deset dětí odpovědělo „ano“. Tato reakce dětí, mě motivovala k vytvoření velkého prostoru na předčítání v průběhu celého projektu „S Olíkem za pohádkou“.

6.2 Shrnutí výsledků

Bohužel, vyhodnocení všech odpovědí prokázalo mou domněnku, že v dnešní době se čím dál více pohádky vytrácejí z dětského života. Pět ze sedmi otázek lze vyhodnotit negativně. U první otázky, kde zjišťuji znalost klasických pohádkových příběhů, je kladné hodnocení téměř nulové. Pouhé dvě otázky prokázaly pozitivní reakci. Pro mě, jako učitelku mateřské školy, je toto zjištění poměrně překvapivé, ale na druhou stranu jsem odhodlaná, i pomocí projektu, který budu realizovat v nejbližší době, změnit tuto skutečnost a nabídnout dětem kouzlo pohádkového dobrodružství. Budu se snažit o

vytváření co nejefektivnějšího prožitku ze strany dětí v oblasti čtenářské pregramotnosti.

7 Projekt „S Olíkem za pohádkou“

V průběhu praxe v prostředí mateřské školy, kde jsem působila jako asistent pedagoga, jsem měla možnost být součástí různých projektů v podobě integrovaných bloků, které byly měřené na kratší časový úsek. Má myšlenka vytvořit projekt „S Olíkem za pohádkou“ vedla k pozorování, a hlavně k prožitku dětí v pestré nabídce aktivit, které podporují čtenářskou pregramotnost. V této kapitole popisuji charakteristiku projektu, záměr a cíle projektu. Tento projekt také odkazuje na přílohu A, jako kompletní ukázkou, která může být inspirujícím příkladem pro kolegyně a učitelky mateřských škol.

7.1 Charakteristika projektu

Projekt „S Olíkem za pohádkou“ obsahuje tradiční pohádky, které na sebe navazují, a to v délce tří měsíců (obr. 1). Každá pohádka obsahuje činnosti a aktivity, které jsou propojené se způsobem práce s knihou, poslechem, tvořivostí dětí a v závěru pohádkového období v konkrétní tvorbě vlastní dětské knížky. Projektem jsem se zaměřila na vliv a přínos četby, poslech a vyprávění pohádek, a na vlastní tvořivou aktivitu dětí ve věku tří až čtyř let pro rozvoj čtenářské pregramotnosti.

Obr. 1- Myšlenková mapa projektu (vlastní zpracování)

Projektem „S Olíkem za pohádkou“ jsem chtěla děti seznámit se světem knížek, které budou součástí jejich každodenního budoucího života a můj pohled na tuto skutečnost mě v dnešní době trochu znepokojuje. Hlavní myšlenkou projektu bylo přinést do naší třídy v mateřské škole něco nového a dopřát dětem prožitek, který nám kniha umožňuje. Kromě všech aktivit a činností, které jsou v projektu zmíněné a realizované, jsem nejvíce se zaměřovala na takové, které jsem díky studiu na vysoké škole a absolvování praxí v jiných mateřských škol mohla získat a jsem za to vděčná. Vytvoření čtecího koutku je první aktivita, kterou se mi i pomocí projektu podařilo zavést a pravidelně využívat. Druhou „novou“ činností bylo zavedení čtecího okénka, kde děti získaly první zkušenosti s vlastním předčítáním své oblíbené knížky z prostředí domova. Tato činnost se průběžně opakovala v průběhu celého projektu. A třetí aktivitou byla tvorba vlastní dětské knížky „S Olíkem za pohádkou“ kde děti měly možnost se stát „autorem vlastní knihy“. Tato knížka je reflexí celého projektu jednotlivých pohádkových období, je postavena na pracovním výsledku, tedy výtvoru dětí.

7.2 Záměr projektu

Mým záměrem celého projektu bylo seznámit děti s dětskou literaturou a tradičními pohádkami. Učit je uvědomovat si své možnosti ve tvořivých aktivitách, přijímat pozitivní ocenění, popřípadě i svůj neúspěch a pokusit se s tím vyrovnat. Učit se hodnotit osobní pokroky. Osvojovat si poznatky z předcházejících čtení a psaní, trénovat rozvoj a kultivaci estetického vnímání, prožívání, vytvoření podvědomí o mezilidských morálních hodnotách, seznamovat se se světem lidí a kultury.

Téma projektu: S Olíkem za pohádkou

Délka projektu: 3 měsíce

Třída žáků – věková skupina: 3,5 – 4 roky

Oblast, která tvoří jádro projektu: Dítě a jeho psychika

Další integrované oblasti: Dítě a jeho tělo, dítě a ten druhý, dítě a společnost, dítě a svět

Cíl projektu: Naučit se rozumět slyšenému slovu v podobě předčítání, vyprávění nebo poslechu nahrávek, zachytit myšlenku příběhu, umět sledovat děj a zvládnout z paměti

krátké texty. Získat kladný vztah ke knize a seznámit se s ní. Umět s knihou zacházet a vědět, kde ji hledat.

Další cíle: Rozvíjení čtenářské pregramotnosti, podporovat u dětí pomocí dramatických a pohybových her svobodné vyjadřování myšlenek a názorů, rozvíjet prosociální chování a empatii, podporovat verbální a mimoverbální vyjadřování svých pocitů, nálad, myšlenek, rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních i produktivních.

8 Pohádky projektu „S Olíkem za pohádkou“

Hlavním obsahem projektu „S Olíkem za pohádkou“ byly čtyři pohádky (obr. 1). V této kapitole poukazuji na průběh jednotlivých pohádkových období, které byla realizovaná po dobu celého průzkumu. Z důvodu kapacity mé bakalářské práce, jsem neuvedla všechny aktivity a činnosti, ale snažila jsem vybrat takové, které byly více zaměřené na čtenářskou pregramotnost.

V úvodu každé pohádky přikládám plánování – myšlenkovou mapu, a tabulku pohádkových období, kde jsou uvedeny v prvním sloupcu metody a techniky, v druhém sloupcu vzdělávací činnosti a v třetím sloupcu pomůcky, které byly nezbytné. Protože je projekt poměrně rozsáhlý, u jednotlivých pohádek uvádím hodnocení vybraných aktivit a závěrečné hodnocení pohádkového období. Na realizaci a průběh aktivit odkazuji na přílohu A – Projekt „S Olíkem za pohádkou“.

Pro hodnocení aktivit jsem použila metodu pozorování, kde jsem se soustředila na všechny děti, ale konkrétněji mé pozorování bylo zaměřené na skupinu dětí, kterou uvádím jako sledovaný soubor. Pro hodnocení ze strany dětí jsem použila metodu smajlíku a sluníčka pomocí razítek, která byla pro mě zpětnou vazbou a velmi mi napomohla při shrnutí celého průzkumu. Protože ve třídě pracuji s malými dětmi, usoudila jsem, že výběr smajlíků a sluníček zúžím na líbilo se, ve tvaru usmívajícího smajlíku, sluníčka a na nelíbilo se, v podobě smutného smajlíku a sluníčka s mráčkem. Při hodnocení razítka využívaly všechny děti, ale v mé práci poukazuji na průběh hodnocení vybrané skupiny, tedy deseti dětí.

Před zahájením projektu jsem děti seznámila s celým průběhem dobrodružství, které nás čekalo při cestování do pohádkového světa. Úvodem jsme si společně vytvořili naši novou knihovnu ve třídě, která byla plná pohádek a příběhů z knížek, které si děti přinesly do školky z domácího prostředí. Společně v komunitním kruhu, jsme si představovali knížky a děti vyprávěly, proč se jim knížka líbí a o čem daná knížka je.

Obr. 2 - Sbírnka knížek z domova (vlastní fotografie)

Poté na nás zdálky vykukoval náš nový kamarád „krteček Olík“, který nás provázel celým projektem. Děti měly za úkol krtečka najít, vzít ho k nám do kroužku, představit se a seznámit se s ním (obr. 2). Následně jim krteček prozradil, že má velmi rád knížky, ale neumí číst a byl by rád, kdyby mu děti své oblíbené knížky zkusily předčítat. Děti tuto zkušenost neměly, ale s nadšením s krtečkem souhlasily. A tak jsme si zavedli novou aktivitu s názvem „Olíkovo čtecí okénko“. Tato činnost byla prováděná aktivně po dobu celého projektu, tedy po dobu tří měsíců. Zhruba každý druhý den před zahájením řízené činnosti a přivítání se ve třídě, jedno dítě „předčítalo“ svou knížku. Protože jsou děti malé a nemají zkušenost s touto činností, pokoušely se vyprávět a ukazovat to, co se v knížce nachází. Učitelky jim byly vždy nápomocné, aby se nebály před ostatními dětmi mluvit.

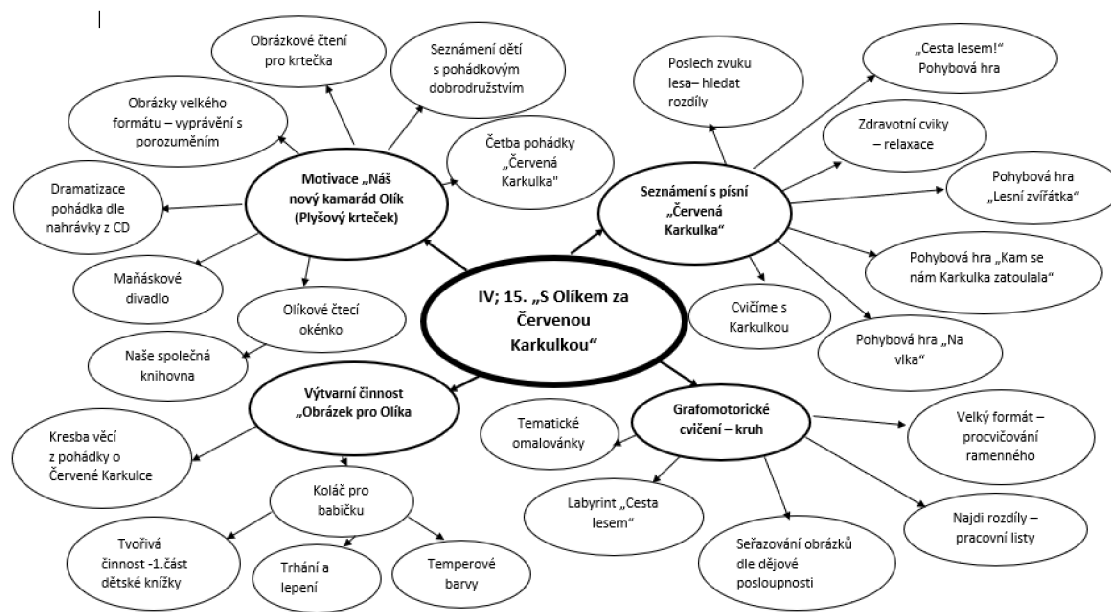
Aktivity se v průběhu období prolínaly se spontánní hrou dětí a ranními úkoly zábavnou formou, například: tematické omalovánky, přiřazování obrázku postav z pohádky k jejím stínům, řazení obrázků dle velikosti, tematické puzzle, grafomotorická cvičení, labyrinty, doplňovačky, prohlížení knížek v knihovně, říkanky, básničky, pracovní listy na předmatematické představy, geometrické tvary apod.

8.1 Červená Karkulka

Na cestě za pohádkami jsme se ocitli v první pohádce O červené Karkulce. Motivační říkankou jsme se pomocí tunelu dostali do příběhu, kde na nás čekaly různé aktivity a činnosti. V této pohádce jsme společně s dětmi strávili tři týdny, konkrétně 2. 1. - 20. 1. 2023.

8.1.1 Plánování pohádky

Na obrázku č. 3 uvádím myšlenkovou mapu pohádky s názvem „S Olíkem za Červenou Karkulkou“, kde jsou zmíněné plánované činnosti a aktivity všech vzdělávacích oblastí. Plánování aktivit probíhalo v měsíci listopadu, kdy jsem reflektovala zájem a zkušenosti dětí s pohádkovým světem.

Obr. 3 - Myšlenková mapa pohádky (vlastní zpracování)

Součástí plánování pohádky byl průběh činnosti s využitím vzdělávacích metod a technik (evokace, uvědomění, reflexe) a využití pomůcek, které odkazují v tab.1.

Tab. 1 – Průběh činností, metod a technik pohádky Červená Karkulka (vlastní zpracování)

<i>Metody a techniky</i>	<i>Vzdělávací činnosti</i>	<i>Pomůcky</i>
Evokace Vyprávění a diskuse o oblíbených pohádkách, pohádka o červené	Úvod v komunitním kruhu, seznámení se s tématem <ul style="list-style-type: none"> - Motivace - Četba pohádky o červené Karkulce s ukazováním - Vyprávění na otázky k pohádce s porozuměním - Seznámení s písní „Šla Karkulka černým lesem“ - Olíkovo čtecí okénko 	Velké obrázky dějové posloupnosti, knížky, kartičky

Karkulce, poslech pohádek z CD nahrávek, ukotvení děje, posloupnost pohádky	<ul style="list-style-type: none"> - Poslech zvuku z lesa v přírodě, z CD nahrávky – hledat rozdíly - Obrázkové čtení pro krtečka Olíka - Skupinové skládání obrázků z dějové posloupnosti a následné vyprávění - Psychomotorické hry – „Co je v košíčku?“ 	
Uvědomění Hra v roli, improvizace, rozehřátí, pohybová hra, relaxace, výtvarný projev, tvořivá aktivita ve skupinách,	<ul style="list-style-type: none"> - Kam se nám Karkulka zatoulala – pohybová hra - Malba červené Karkulky dle fantazie - Maňáskové divadlo – červená Karkulka - Cvičíme s Karkulkou - Pohybová hra „Na vlka“ - Relaxace – zdravotní cviky - Dramatizace pohádky - Koláč pro babičku – tvořivá činnost - Cesta lesem – překážková dráha - Pohybová hra „Na lesní zvířátka“ - Dramatická hra – procvičování barev - Prostorové tvoření – stavba domečku z více druhu kostek 	Temperové barvy, čtvrtky velkého formátu, pohádkové maňásky, převleky
Reflexe Diskuse, povídání si o zážitcích, vzájemné hodnocení	<ul style="list-style-type: none"> - Diskuse: Co se ti líbilo na pohádce O červené Karkulce? Jak si se cítil u konkrétní hry? Co se ti líbilo nejvíce a co naopak nelíbilo? - Tvorba první části dětské knížky „S Olíkem za pohádkou“ – vkládání reflexivní práce dětí z celého období pohádky o červené Karkulce 	Použité výtvary z činností dětí

Vzdělávací činnosti, které jsou obsahem tab. 1 odkazují na přílohu A/1, kde jsou detailněji rozepsané aktivity a činnosti v podkapitole – plánování a přípravy vzdělávací nabídky na první pohádkové období.

8.1.2 Hodnocení realizovaných aktivit

V této podkapitole se zaměřuji na vybrané aktivity a činnosti, které hodnotím z realizace pohádkového období „S Olíkem za Červenou Karkulkou“, kterou odkazují

na přílohu A/1. Součástí reflexe aktivit je mé hodnocení a hodnocení dětí, kterou uvádím na konci každé zmiňované činnosti.

Výběr aktivit

Četba pohádky O červené Karkulce s ukazováním se zaměřovala na rozvoj slovní zásoby, nebát se promluvit, schopnost naslouchat, na kognitivní myšlení a spolupráci. Reakce dětí na čtení pohádky pomocí velkých obrázků byla překvapivá. Myslím si, že děti neměly dosud zkušenost s takto přečtenou pohádkou. Pozorně seděly a naslouchaly celý příběh pohádky. Po přečtení se s nadšením pustily do vyprávění a bylo hezké sledovat jejich zápal při kladení otázek s porozuměním. Dokázaly spontánně reagovat a projevovaly zájem o příběh pohádky. Při hodnocení aktivity měly děti za úkol, vybrat razítko smajlíka, který by poukázal na to, zda se jim činnost líbila neboli ne. Osm dětí z deseti vybralo usmívajícího smajlíka.

Olíkovo čtecí okénko bylo zaměřeno na rozvoj slovní zásoby, představivosti a fantazie, seznámení se s předčítáním knihy, s prožitkem v roli čtenáře, rozvoj sebepojetí a přednesu. Troufám si říct, že tato činnost byla pro děti prvotním prožitkem a velmi pozitivně reagovaly na průběh. Děti byly pohlcené a s nadšením naslouchaly „čtenáři“. Po představení knížky jsme dítěti, které „předčítalo“, zatleskali. Děti se s velkým nadšením o další čtení. Tuto činnost shledávám velmi úspěšnou, a i hodnocení dětí bylo vynikající – deset smajlíků, které znázorňovaly, že se aktivita líbila.

Kam se nám Karkulka zatoulala byla pohybová hra na zdatnost, reakce na signál, rozvoj vnímání, soustředěnosti a pohotovostní zdatnost. Při této pohybové činnosti byly děti zpočátku roztržité, ale po několika opakováních, se jim hra zalíbila a dokázaly samy vybírat různá zvířátka. Tuto hru jsme v průběhu pohádkového období několikrát opakovali na vyžádání dětí. Hodnocení hry ze strany dětí vycházelo poměrně kladně, protože šest dětí vybralo usmívajícího smajlíka.

Obrázek pro Olíka – výtvarná činnost, která se soustředila na rozvoj představivosti, fantazie, jemné motoriky a prožitek z malby. Překvapilo mě, že většina dětí se rozhodla namalovat postavu Karkulky. Možná se inspirovaly kamarádem vedle, ale vůbec to nevadilo. Mým hlavním záměrem činnosti bylo, bez předlohy a ukázky, vymyslet, jak taková Karkulka vypadá, nechat děti přemýšlet a dle vlastní představy a fantazie z poslechu pohádky, realizovat obraz jejich Karkulky. Reakce dětí na zadání úkolu byla

pohotová, a kromě asi třech dětí, se do tvorby obrázku pustily s nadšením. Při pozorování malby jsem se individuálně zajímala o každý obrázek a průběžně jsem si s dětmi povídala o Karkulce, jaké podle nich měla oči, vlasy, co měla na nohou a v ruce, když šla lesem za babičkou. Výtvarná činnost byla směřovaná na dobrovolnost výběru a trvala zhruba 15 minut. Při hodnocení dne jsme ukázky prezentovali v komunitním kruhu a děti dostaly prostor pro přestavení svého obrázku s vyprávěním o něm. Děti tuto činnost hodnotily čtyřmi usmívajícími smajlíky z deseti. Pro mě jejich hodnocení ukázalo na to, že činnost se většině zúčastněných nelíbila.

Maňáskové divadlo s názvem Červená Karkulka, se zaměřovalo na rozvoj slovní zásoby, soustředěnosti, záměrné naslouchání, rozvoj řeči a myšlení. Myslím si, že prvotní zkušenosti dětí ze sledování maňáskového divadla byly velmi přínosné, jak pro ně samotné, tak hlavně pro mě, jako učitelku. Protože jsou děti malé a teprve v prostředí mateřské školy získávají nové zážitky a prožitky z různých aktivit, i tato činnost je velmi nadchla a pozorně sledovaly průběh představení. Na otázky reagovaly pohotově a dokázaly správnost děje opravit. Zpětná vazba dětí prokázala zájem a oblibu udělením deseti usmívajících se smajlíků.

Cesta lesem za doprovodu písňe byla aktivita s cílem orientovat se v prostoru, na pohybovou zdatnost, koordinaci těla, spolupráci, ohleduplnost vůči ostatním, osvojování si hudebních návyků a spojení pohybu se zpěvem. Pro tuto činnost jsem si vyhradila více času a zařadila jsme ji do dne se cvičením a relaxací, které na sebe navazovaly. Záměrem činnosti byl vlastní prožitek cesty lesem a seznámení se s písni. Děti dokázaly reagovat na kladené otázky. Zpočátku jsem dětem pomáhala s výběrem zvířátek, a protože skupina dětí je věku tři až čtyři roky, pravidla hry jsem usnadnila na pouze předvádění konkrétních zvířátek. Sedm dětí z deseti hodnotilo aktivitu usmívajícím se smajlíkem.

Poslech pohádky z CD nahrávky – dramatizace zaměřená na prožitek z divadelního vystoupení, na zkušenost s hrou v roli, rozvoj sluchového vnímání, reagování na příběh a následné předvedení. Při zjišťování zkušenosti s poslechem pohádky jsem byla nemile překvapená odpověďmi dětí. Většina z nich pohádku spíše sleduje v televizi, na tabletech nebo telefonech. Na poslech z nahrávky reagovalo jen pár dětí, a proto jsem byla ráda, že tuto novou zkušenost jim můžu předat v prostředí mateřské školy. Než jsme se pustili do předvádění jednotlivých postav pohádky, raději jsem dětem pohádku

pustila dvakrát, aby si byly jisté dějem. Následně jsme pohádky předváděli. Na vyžádání dětí, jsme činnost opakovali v průběhu následujících dnů a role střídali. Činnost se dětem líbila. Po ukotvení děje příběhu znázorňovaly pohybem a gesty Karkulku, babičku, vlka a myslivce. Jejich hodnocení hodnotím velmi kladně, protože devět dětí z deseti uvedlo smajlíka, který se usmíval.

Koláč pro babičku bylo výtvarné tvoření, které podporovalo rozvoj jemné motoriky, kreativitu, fantazii, představivost a slovní zásobu. Děti s radostí začaly pojmenovávat, jaká barva jim připomíná jednotlivé pochoutky, které mají rády na koláči. Červená znázorňovala jahůdky, černá mák, fialová borůvky a smetanová barva byl tvaroh. Tvořivostí byly děti zaujaté a každé se snažilo svůj koláč pro babičku (upéct). U činnosti jsem sledovala konverzaci jednotlivých dětí při práci u stolečku, kde si povídaly o tom, co jim chutná na koláči, jaký koláč peče jejich maminka apod. Při hodnocení jsem nechala prostor pro diskusi mezi dětmi a činnost ohodnotily osmi usmívajícími se smajlíky.

Poslech pohádky z nahrávky s úkolem byla činnost na posloupanost děje v podobě papírové kostky se záměrem na rozvoj sluchového smyslu, představivosti, pozornosti, rozvoj paměti a komunikace. Tuto činnost shledávám zčásti neúspěšnou z důvodu vystřihování a lepení. Po realizaci činnosti jsem usoudila, že bude lepší tuto aktivitu nabídnout starším dětem předškolního věku, které jsou ve vystřihování a lepení obratnější. I přes menší neúspěch se činnost dětem líbila a s nadšením si kostku odnášely domů, aby mohly svým rodičům vyprávět pohádku pomocí obrázků. Hodnocení ze strany dětí byla vynikající. Všem deseti dětem se aktivita líbila, tedy deset smajlíků s úsměvem.

Obrázkové čtení pohádky bylo cílené na opakování pohádky, připomenutí děje, rozvoj komunikačních dovedností, slovní zásoby a rozvoj paměti. Děti jsem z počátku musela korigovat, protože se překřikovaly a každé chtělo obrázky popisovat. Čtení pomocí obrázků dosud neznaly a bylo zřejmé, že tento způsob čtení pohádky je velmi zaujal a uchvátil. Některé děti mě poprosily, zda by si tuto pohádku nemohly vzít domů. S nadšením jsem obrázek nakopírovala a dětem rozdala. Hodnocení z mé strany je inspirující pro další průběh projektu, kam se budu snažit tuto činnost zařazovat. A hodnocení dětí bylo pro mě taky velmi potěšující – jen usmívající se smajlík.

První část dětské knížky „S Olíkem za pohádkou“ se hlavně zaměřovala na reflexi dětí na aktivity, které nás provázely na cestě v pohádce o červené Karkulce. Tato činnost byla pro děti pozitivním pohledem na činnosti a prožitky z období naší první pohádky z projektu „S Olíkem za pohádkou“. Při prezentaci jejich výtvorů nadšeně projevovaly zájem a dokázaly mluvit konkrétně k dané činnosti. Dle jejich výběru jsme do knížky zakomponovali to, co se jim líbilo a co by v knížce chtěli mít. Při hodnocení této činnosti jsem se nesetkala s negativním postojem a děti se těšily na tvoření následujících částí našeho dobrodružství. Všech deset dětí uvedlo smajlíka, kteří znázorňoval „líbí se“.

8.1.3 Závěrečné hodnocení pohádkového období

První období pohádkového dobrodružství, které nás zavedlo do pohádky O červené Karkulce, bylo pro mě, jako začínající učitelku, nejpodstatnější. Umět správně a pečlivě motivovat děti k jednotlivým činnostem a aktivitám. Činnosti a aktivity, které zmiňuji výše, byly propojené s pohybovými aktivitami, grafomotorickými cvičeními, aktivitami na procvičování paměti, předmatematickými představami, geometrickými tvary, rozpoznávání barev apod. Ale protože projekt „S Olíkem za pohádkou“ je směřován na předčtenářskou gramotnost, mé záměrně popsane činnosti jsou směřované na tuto oblast. Činnost „Tvorba naší dětské knížky“ byla využita hlavně jako reflexe a hodnocení dětí na celé období pohádky.

Z hodnocení vyplývá a zároveň, mě osobně, těší nadchnutí a zájem dětí o činnosti a aktivity, které jsem plánovala pro co nejlepší prožitek pohádek v našem projektu. Aktivity, které děti nejvíce zaujaly, byly Olíkovo čtecí okénko; Maňáskové divadlo – Červená Karkulka; Poslech pohádky z CD – dramatizace; Obrázkové čtení pohádky; Poslech pohádky s úkolem v podobě dějové kostky a tvorba první části dětské knížky „S Olíkem za pohádkou“.

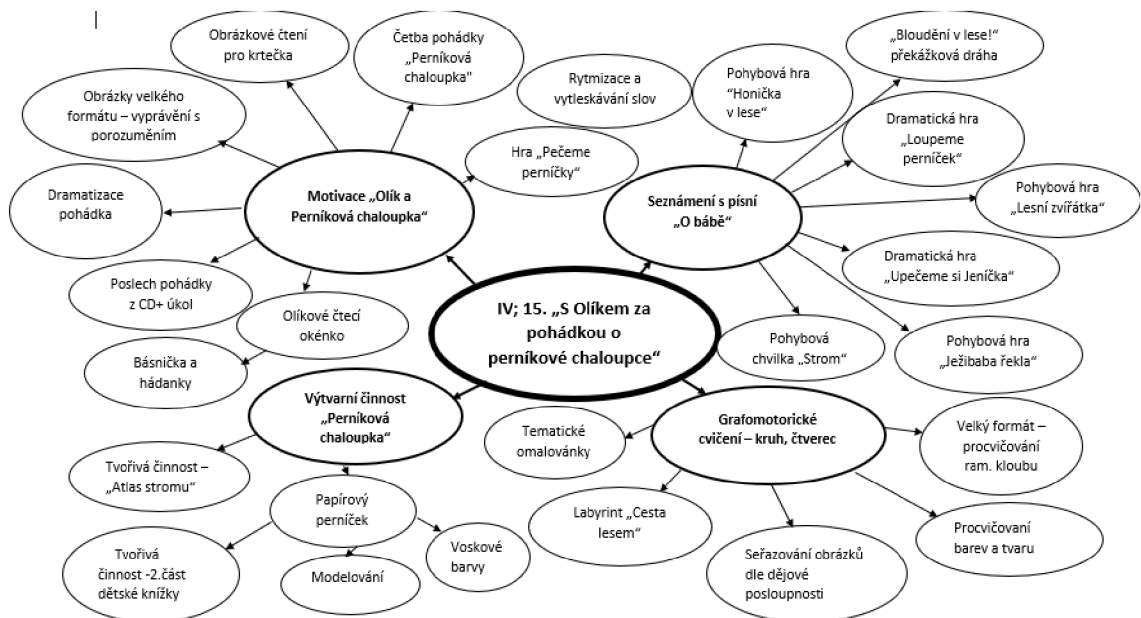
Činnosti, které vnímám jako méně úspěšné, byly výtvarná činnost a pohybová hra „Kam se nám Karkulka zatoulala“. Celkové hodnocení prvního pohádkového období hodnotím jako úspěšné a inspirující pro mojí další práci v následujících pohádkách projektu.

8.2 Perníková chaloupka

Po návratu z první pohádky O červené Karkulce nás čekala cesta za dobrodružstvím do druhé pohádky o Perníkové chaloupce, na které nechyběl náš kamarád Olík. Provázel nás po dobu celého pohádkového období a dětem byl nápomocný při různých aktivitách a zážitcích. Realizace pohádky probíhala 23. 1. - 10. 2. 2023.

8.2.1 Plánování pohádky

Podobně, jako u první pohádky na obr. 4 uvádím myšlenkovou mapu pohádky Projektu „S Olíkem za pohádkou o Perníkové chaloupce“ kde popisují můj výběr aktivit a činností, které jsem naplánovala na druhé pohádkové období projektu.

Obr. 4 - Myšlenková mapa pohádky (vlastní zpracování)

Součástí plánování druhé pohádky projektu „S Olíkem za pohádkou“ je průběh činnosti s využitím vzdělávacích metod a technik (evokace, uvědomění, reflexe) a využití pomůcek, na které odkazují v tab. 2.

Tab. 2 – Průběh činností, metod a technik pohádky Perníková chaloupka (vlastní zpracování)

<i>Metody a techniky</i>	<i>Vzdělávací činnosti</i>	<i>Pomůcky</i>
<p>Evokace</p> <p>Vyprávění, poslech pohádky předčítáním a z CD nahrávky, vyprávění s předváděním, přiřazování dějových obrázků, asociační kruh, posilování paměti říkankami a písní, hádanky</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Motivace k pohádce - Četba pohádky O perníkové chaloupce - Olíkovo čtecí okénko - Poslech pohádky z CD nahrávky s úkolem - Skládání pohádky – obrázky - Perníček – vytleskávání slov z pohádky - Obrázkové čtení pro krtečka Olíka - Najdi cestu domu – labyrint - Seznámení s písní s pohybem „O bábě“ - Říkanky s ukazováním – Perníková chaloupka - Ochutnání perníčku – hádanky pro děti - Převyprávění děje pohádky z poslechu z CD - „Co se ti vybaví, když řeknu perníček?“ 	<p>Knížky, obrázky, pracovní listy, notový zápis, perníčky</p>
<p>Uvědomění</p> <p>Pohybové hry a aktivity, smyslové hry, hra v roli, dramatické hry, tvořivé činnosti, výtvarný projev, modelování, sluchové hry</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jeníček a Mařenka – dramatická hra - Ježibaba a lopata – pohybová hra - Perníková chaloupka – výtvarná a tvořivá činnost - Honička v lese – pohybová hra - Bloudění v lese – překážková dráha - Loupeme perníček – dramatická hra - Modelování bubáka – vyjádření strachu - Dramatizace pohádky - Prstíky se musí zkontrolovat – hra se zamyšlením - Upečeme si Jeníka – dramatická hra 	<p>Šátky, převleky, výtvarný materiál a cvičební pomůcky, plastelína</p>
<p>Reflexe</p> <p>Hodnocení činností, diskuse, chválení, povzbuzování, vyjadřování pocitů, reflexivní povídání</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Diskuse: Co se ti líbilo na pohádce O perníkové chaloupce? Jak ses cítil u konkrétní hry? Co se ti líbilo nejvíce a co naopak nelíbilo? - Tvorba druhé části dětské knížky „S Olíkem za pohádkou“ – vkládání reflexivní práce dětí z celého období pohádky O perníkové chaloupce 	<p>Použité výtvořky z činnosti dětí</p>

Vzdělávací činností, které jsou obsahem tab. 2, odkazují na přílohu A/2, kde jsou detailněji rozepsané v jednotlivých ukázkách konkrétních příprav.

8.2.2 Hodnocení realizovaných aktivit

Po společném přivítání v komunitním kruhu jsme si s dětmi povídali, jakou pohádku jsme spolu s naším kamarádem Olíkem navštívili. Připomněli jsme si, o čem pohádka byla a motivačním vstupem jsem děti upoutala k dobrodružné cestě za druhou pohádkou. „Dneska nás děti čeká dlouhá cesta přes náš tunel do druhé pohádky, na kterou se Olík nesmírně těší, a doufá, že vy taky.“ Chytili jsme se za ruce a jako u první pohádky, pomocí říkánky, jsme se nechali vtáhnout do druhé pohádky.

Děti opět procházely tunelem (houseska) a na druhé straně je čekal červený kulatý koberec plný velkých obrázků. Ptala jsem se dětí, jestli vědí, o jakou pohádku se jedná. Olík se nabídnul, že by dnešní pohádku rád přečetl. Než ale se pustil do čtení, poprosil děti o seznámení se s další novou knížkou.

Z důvodu kapacity mé práce, uvádím výběr aktivit z realizace pohádkového období „S Olíkem za pohádkou o Perníkové chaloupce, a tímto odkazuji na přílohu A/2 a níže popisuji hodnocení vybraných aktivit.

Výběr aktivit

Olíkovo čtecí okénko – cíl činnosti směřoval k rozvoji slovní zásoby, představivosti a fantazie, seznámení se s předčítáním, knihou, prožitek v roli čtenáře, rozvoj sebepojetí a přednesu. Tuto činnost jsme zařazovali poměrně často, zhruba každý druhý den po přivítání se v komunitním kruhu. Děti o tuto činnost projevovaly velký zájem a já jim z radosti umožnila tento prožitek při práci s knihou. Hodnocení činnosti probíhá dosud s nadšením, tedy deset usmívajících se smajlíků.

Četba pohádky o Perníkové chaloupce se zaměřovala na slovní zásobu, komunikaci, nebát se promluvit, schopnost naslouchat a na spolupráci. Děti, po prvotní zkušenosti čtení pohádky pomocí dějových obrázků, se velmi těšily na tuto činnost. Jak u pohádky O červené Karkulce, i tato opakovaná činnost děti zaujala a z pozorování jejich reakce, jsem měla možnost vidět větší chuť k poslechu, k vyprávění, reagování na otázky a prohlížení si obrázků. Kvůli období infekčních onemocnění byl počet dětí ve třídě

nižší, ale skupina dětí, na kterou se zaměřují po dobu průzkumu, byla naštěstí přítomná. Hodnocení aktivity ze strany dětí shledávám pozitivní. Devět z deseti uvedlo spokojené smajlíky.

Jeníček a Mařenka v lese – dramatická hra zaměřená na vnímání a rozlišování hudby, vlastních pocitů, rozvoj sluchového vnímání, orientace v prostoru, spolupráci s ostatními dětmi. Velkým přínosem pro navození tajemné atmosféry a prožitku pocitu při procházení lesem byla hudba – zvuky nočního lesa. Děti se dokázaly vcítit do role a po vystřídání všech dětí jsem s dětmi vedla rozhovor o pocitech ze zkušenosti, kterou mají za sebou. Některé děti pociťovaly ze začátku strach a mým záměrem rozhovoru bylo nebát se o strachu mluvit. Následně jsme si povídali o tom, z čeho ještě mívají strach, a aby se o něm nebály mluvit. Hodnocení činnosti ze strany dětí bylo ovlivněné pocitem, který v průběhu činnosti prožívaly. Pět smajlíků z deseti bylo smutných.

Reflektivní povídání s modelováním mělo za hlavní cíl zamyšlení se nad sebou samým, nebát se o svých obavách mluvit s rodiči nebo ve školce s paní učitelkou, rozvoj jemné motoriky, rozvoj fantazie a kreativity, uvědomění si svých obav, strachu. Touto činností jsem se snažila vést děti k vyjadřování svých potřeb a případných obav. Ze začátku se děti ostýchaly vyjádřit, ale pár z nich, které se toho nebály, napomohly ostatním a při modelování si navzájem popisovaly z čeho mívají strach. Adámek měl například strach z čertů a vymodeloval čertíka. Sabinka se bála bouřky, tak vymodelovala mráček apod. Po „rozmačkání“ strachu jsem se děti ptala na pocity, které u mačkání měly a jak se cítí, když ten strach zničí. Tuto činnost vnímám jako přínosnou a hodnocení dětí bylo následovné: osm usmívajících se smajlíků.

Pohádka trochu jinak byla aktivita na rozvoj komunikačních dovedností, slovní zásobu, schopnost naslouchat a být ohleduplný vůči ostatním, rozvoj všech smyslů – zrak, sluch, hmat, čich a chuť. Při čtení pohádky si nešlo nevšimnout reakce dětí na jiný obsah pohádky. Snažily se mě zastavovat a opravovat správnost obsahu z verze, s kterou byly obeznámené předchozí dny. Mým záměrem bylo touto aktivitou zjistit pozornost a reakci dětí na odlišnosti a v samotném vyprávění po přečtení se dožadovaly vysvětlení, proč v pohádce byl místo Ježibaby Ježoděd apod. Vedli jsme diskusi o tom, že pohádka může mít více výkladů a děti měly možnost se seznámit s autorským psaní pohádek. Hodnocení dětí bylo ovlivněno líbivostí variant obsahu pohádky. Šest dětí

z deseti uvedlo smutného smajlíka, co mě trochu překvapilo. Usoudila jsem, že bude lepší tuto činnost realizovat se starší skupinou dětí.

Píseň „Perníková chaloupka“ byla zaměřená na sluchové vnímání, rozvoj řečových dovedností, rozvoj rytmizace, rozvoj pozornosti, zkušenost s hudebními a rytmickými nástroji. Píseň jsme zpívali po dobu celého období ve světě pohádky O perníkové chaloupce a střídala jsem ji i s pohybovou aktivitou, tedy zpěv s ukazováním. Děti z naší třídy velmi rády zpívají a některé děti také projevovaly zájem o využití hudebních nástrojů. Píseň jsme doplňovali hudebním doprovodem a dětem se na základě hodnocení, které uvedly píseň velmi líbila. Zpětná vazba byla deset usmívajících se smajlíků.

Skládání pohádky – přiřazování dějových obrázků. Cílem aktivity bylo opakování příběhu z pohádky, rozvoj paměti a myšlení. Magnetické kartičky se dětem velmi líbily a poměrně rychle jsme pohádku poskládaly. Protože si to chtěl vyzkoušet každý a počet kartiček byl menší než počet dětí, pohádku jsme skládali víckrát. Dětem to nevadilo, ba naopak, upevnily si děj a kartičky jsem nechala u tabule na stolečku, aby děti měly možnost v průběhu dní pohádku spontánně poskládat. Děti aktivitu hodnotily usmívajícími smajlíky devětkrát.

Perníček – asociační kruh – vytleskávání slov podporovalo rozvoj jemné motoriky, slovní zásoby, myšlení, artikulační dovednosti, rytmické cítění. Záměrem aktivity bylo reflexivní myšlení a vyjádření pomocí pocitu a zkušeností buď z příběhu pohádek nebo z vlastních zkušeností dětí. Procvičování vytleskávání slabik jednotlivých slov děti zvládaly bez větších problémů, i když ze začátku bylo potřeba víckrát ukázat vytleskávání slabik. Hodnocení ze strany dětí prokázalo průměrnou líbivost. Šest veselých smajlíků a čtyři smutné.

Poslech pohádky z CD nahrávky s úkolem se zaměřoval na rozvoj slovní zásoby, soustředěnosti, záměrného naslouchání, rozvoj sluchu, řeči, paměti a myšlení. Snažila jsem se o soustředění se na děj pohádky, ukotvení příběhu a reagování v podobě vyhledávání správných obrázků k danému obsahu nahrávky. Některým dětem jsem pomáhala při výběru obrázků, abych je správně navedla. Při komunitním hodnocení si děti navzájem ukazovaly své obrázky a porovnávaly. Tři děti projevily pocit, že jsem jim činnost nelíbila z důvodu nesoustředěnosti a nezvládaly vyhledat obrázek v časovém úseku.

Upečeme si Ježibabu – dramatická hra směřovala k podpoře rozvoje pohybových dovedností, opakování jmen kamarádu ve třídě, tedy adaptaci. Tato hra byla zábavná a všechny děti se chtěly stát ježibabou. Aby aktivita nebyla monotónní, zapojovaly jsme do ní zpěv písničky s ukazováním. Na přání dětí jsme tuto hru hráli v průběhu celého období pohádky. Hodnocení ze strany dětí shledávám velmi kladným. Deset veselých smajlíků.

Obrázkové čtení pro krtečka Olíka bylo zaměřeno na opakování pohádky, připomenutí děje, rozvoj komunikačních dovedností, slovní zásoby a rozvoj paměti. Z pozorování dětí v průběhu činnosti, jak v prvním období pohádky, tak i v druhém, jsem usoudila, že čtení pomocí obrázků je důležité u tak malých dětí často opakovat. Proto i v průběhu dne jsem dětem nechala prostor se k pohádce vrátit a děti si samy zkoušely (předčítat) pohádku. Spolupracovaly mezi sebou a zvládly pohádku pozorně sledovat. Pozitivním hodnocením byl samotný zájem o tento způsob práce s textem a hodnocení prokázalo devět veselých smajlíků.

Tvorba druhé části dětské knížky „S Olíkem za pohádkou byla jako u první části reflexí dětí na aktivity, které nás provázely na cestě v pohádce o Perníkové chaloupce. O knížku děti projevovaly velký zájem a v průběhu pohádkového období si ji chtěly průběžně prohlížet. Snažila jsem se pohádky několikrát opakovat, aby si dokázaly ukotvit děj a vyprávět ho. Při hodnocení této činnosti deseti usmívajícími smajlíky, tak jak to bylo při pohádce O červené Karkulce, jsem se i u této části knížky nesetkala s negativním postojem, a děti se těšily na tvoření třetí části knížky „S Olíkem za pohádkou“.

8.2.3 Závěrečné hodnocení pohádkového období

Společně s dětmi jsme zhodnotili (i pomocí tvorby další části naší knížky) celé působení v pohádce o Perníkové chaloupce, kterou odkazují na přílohu A/2. Stejně jako předchozí pohádka i tato část se nesla ve spojení s různými aktivitami a činnostmi. Toto pohádkové období shledávám uvolněnější, a to i díky činnostem se zaměřením na vyprávění a přednes, kde děti byly uvolněnější a dokázaly navazovat komunikaci a diskusi i mezi kamarády.

Nejvíce děti zaujala opakovaná činnost Olíkovo čtecí okénko, kterou na jejich přání realizujeme i v odpoledních hodinách; Dramatická hra „Upečeme si Jeníčka“, z důvodu

prožitku stát se ježibabou; Píseň „Perníková chaloupka“, která byla využívána při pohybových hrách a tvorba druhé části naší dětské knížky.

Aktivity, o které děti neprojevovaly až tak velký zájem, byla Pohádka trochu jinak, kde jejich hodnocení ovlivňovaly odlišné verze pohádky a dramatická hra „Jeníček a Mařenka v lese“, kde jsem vyzorovala ovlivnění pocitem strachu.

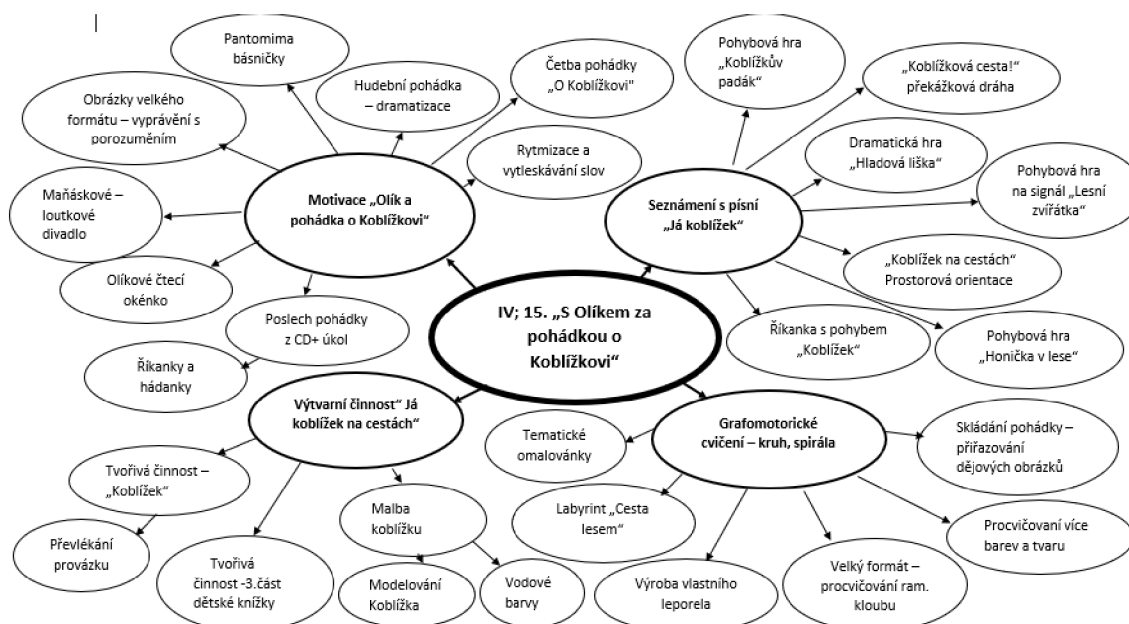
Mojí zpětnou vazbou je vnímání pozitivního posunu každého dítěte v jednotlivých činnostech a ukotvení si příběhu pohádek, které jsme doposud společně navštívili. Mám radost, že děti i po delší době od pohádky o červené Karkulce, dokážou samostatně a reflexivně vyprávět příběh a dokážou si vzpomenout na činnosti, které zažily v obou pohádkových obdobích. Ze souhrnu hodnocení si odnáším chuť pokračovat v práci a pocit těšení se na nové dobrodružství, které prožívám společně s dětmi.

8.3 Pohádka o Koblížkovi

Třetí navazující pohádkou na naši cestě s Olíkem za pohádkou byla pohádka O Koblížkovi, která jako obě předchozí pohádky, nabízela dětem aktivity a činnosti v časové realizaci 13. 2. - 3. 3. 2023.

8.3.1 Plánování pohádky

V této podkapitole uvádím myšlenkovou mapu třetí pohádky projektu s názvem „S Olíkem za pohádkou O Koblížkovi“ (obr. 5) a součástí plánování je taktéž průběh činností, metod a technik pohádky (tab. 3).

Obr. 5 - Myšlenková mapa pohádky (vlastní zpracování)

Myšlenkovou mapu jsem plánovala dle aktivit, které děti zaujaly z předešlých pohádkových období a podle mého názoru je velmi důležité u dětí ve věku tři až čtyř let činnosti často opakovat, aby se upevňovaly návyky a rozvíjely dovednosti ve všech oblastech.

Tab. 3 – Průběh činností, metod a technik pohádky O Koblížkovi (vlastní zpracování)

<i>Metody a techniky</i>	<i>Vzdělávací činnosti</i>	<i>Pomůcky</i>
<p>Evokace</p> <p>Seznámení se s pohádkou, předčítání, diskuse a vyprávění, poslech nahrávek z CD, logopedická prevence, ukotvení děje pohádky, z paměti krátké texty, básničky a říkanky</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Motivace k pohádce - Vzájemné seznámení nových dětských knížek dětí z prostředí domova - Četba pohádky O Koblížkovi - Vyprávění k otázkám na porozumění pohádky - Poslech pohádky z CD - Seznámení se s písní „O Koblížkovi“ - Olíkovo čtecí okénko - Vytleskávání slov z děje pohádky - Skládání pohádky – přiřazování dějových obrázků 	<p>Knížky, obrázky pohádky, motivační pomůcky – maňáskové zvířátek, plyšový koblížek,</p>

	- Říkanka s ukazováním	
Uvědomění Dramatizace pohádky, seznámení se s hudebními nástroji, pohybové hry, smyslové a dramatické hry, výtvarná tvořivost, hra v roli, sluchové uvědomění, modelování, kreativita	<ul style="list-style-type: none"> - Maňáskové divadlo – pohádka o Koblížkovi - Modelování Koblížka - Animace Koblížka z modelíny - Lesní zvířátka – pohybová hra na signál - Malovaný koblížek – výtvarná činnost - Koblížek na cestách – prostorová orientace - Hudební pohádka – dramatizace - Pantomimika básničky „Já Koblížek“ - Poslech pohádky (z CD) s úkoly - Říkanka se cvičením „Koblížek - Koblížkův padák – pohybová a dramatická hra - Hladová liška – pohybová hra - Poslech zvuků různých zvířátek z lesa - Ochutnávka koblížků 	Maňáskové, modelína, výtvarné pomůcky, cvičební pomůcky, barevný padák, hudební nástroje, orffovy nástroje
Reflexe Diskuse, hodnocení, povzbuzování, zaměření na komunikaci mezi dětmi, sebevyjadřování	<ul style="list-style-type: none"> - Diskuse: Co se ti líbilo na pohádce O Koblížkovi? Jak ses cítil u konkrétní činnosti? Co se ti líbilo nejvíce a co naopak nelíbilo? - Tvorba třetí části dětské knížky „S Olíkem za pohádkou“ – vkládání reflexivní práce dětí z celého období pohádky o Koblížkovi 	Naše dětská knížka, práce dětí z různých tvořivých činností

Mým cílem při plánování pohádky O Koblížkovi, jak myšlenkové mapy, tak i plánování průběhu činností, metod a technik pohádky o Koblížkovi, kterou odkazuji na přílohu A/3 bylo vytvoření takového prostředí, ve kterém by se děti cítily jistější a nebály se projevat v určitých situacích.

8.3.2 Hodnocení realizovaných aktivit

Aktivita, které v této podkapitole hodnotím, jsou výběrem z mnoha aktivit, které jsme realizovali v průběhu celého pohádkového období a odkazují se na přílohu A/3. Výběr aktivit je z větší části zaměřen na způsob práce s textem pohádky, na rozvoj čtenářské pregramotnosti a hlavní výzkumnou metodou bylo pozorování dětí, jako u předchozích

pohádek. Hodnocení dětí pro následující dvě pohádková období jsem změnila a místo smajlíků se využívalo veselé a smutné sluníčko (sluníčko s mráčkem).

Výběr aktivit

Seznámení se s novým obsahem knih v naší knihovně se soustředilo na slovní vyjadřování a představení nové knížky kamarádům. V komunitním kruhu jsem na koberec položila všechny nové knížky, aby je děti dostatečně viděly a následně děti jednotlivě vzaly svou knížku a seznámily nás s ní. Soustředila jsem se na to, aby děti dokázaly říci, o čem knížka je a co se jim na ní líbí. Reakce dětí byla v některých případech překvapivá. Dokázaly popsat obsah, protože jim knížku doma rodiče předčítají, ale u některých jsem se setkala s tím, že knížku neznají nebo ji rodiče nově koupili do školky. Představení nových knížek se dětem líbilo a většina z dětí vybrala veselé sluníčko.

Vyprávění pohádky dle představivosti pomocí obrázků se zaměřovalo na rozvoj slovní zásoby, představivosti, fantazii a komunikační dovednosti. Před zahájením aktivity jsem dětem vytvořila obrázkový koberec z velkých dějových obrázků. Děti měly za úkol popsat, co se nachází na jednotlivých obrázcích. Ze začátku jsem pozorovala, že některé děti se bály promluvit. Pomáhala jsem je motivováním pomocí jednoduchých otázek, například – Kde se Koblížek chladí, když se podíváte na obrázek? Děti na otázky začaly reagovat a v závěru jsem si všimla uvolnění atmosféry, kdy se děti už nebály svůj názor říct. Při hodnocení sluníčkem, mi šest dětí uvedlo veselé sluníčko a čtyři sluníčka s mráčkem, z čeho vyplývá, že aktivita nebyla velmi úspěšná.

Vytleskávání dle obrázků podporovalo zrakové vnímání, rozvoj pozornosti, soustředěnosti a vnímání rytmizace slabik. Děti měly za kol vybrat jeden obrázek z pohádky, prohlédnout si ho a vybrat nějakou věc. Následně jsme společně vytleskávali dané slovo. Děti jsem zpočátku rytmicky korigovala, protože se s touto aktivitou teprve seznamovaly. Po procvičení několika slov se děti zlepšily a v závěru chtěly samy zkusit vytleskat své slovo. Některým se dařilo, ale byly takové, kterým jsme následně společně pomohly s vytleskáváním. Za tuto aktivitu jsem jako zpětnou vazbu dostala osm veselých sluníček a dvě s mráčkem.

Seznámení se s písní „O Koblížkovi“ vedlo k rozvoji sluchového vnímání, osvojování pěveckých návyků, zkušenosti s hrou na tělo. Protože písnička vychází z příběhu

pohádky, děti na průběh zpívaného textu reagovaly pohotově a písničkou se nechaly vtáhnout do pohádky. V úvodu seznámení s písní jsem dětem převyprávěla pohádku prostřednictvím dramatizace na klavír, kde jsem jednotlivá zvířátka z pohádky znázorňovala hudebním projevem. Dětem se tento způsob práce s pohádkou velmi líbil a následné zapojení dětí prostřednictvím hry na tělo (tleskání, dupání apod) v dětech vyvolalo nadšení a chuť píseň opakovat. V průběhu dnů jsem registrovala spontánní hru dětí s písní při ranních i odpoledních chvilkách. Hodnocení dětí mě nadchla – deset veselých sluníček.

Maňáskové divadlo se zaměřovalo na rozvoj pozornosti a soustředěnosti, reagování na otázky v průběhu divadelního představení a komunikační dovednosti. Při této činnosti jsem byla pouze jako pozorovatel, proto jsem se mohla více zaměřit na reakce dětí v průběhu aktivity. Moje kolegyně dokázala spontánně reagovat a improvizovat, hlavně při závěrečné části, kdy děti zkoušely vymýšlet dle vlastní fantazie, jak by pohádka O Koblížkovi mohla skončit jinak. Uvedu dva příklady – Sabinka vymyslela, že Koblížek i lišce dokázal utéct a na cestě lesem potkal i jiná zvířátka, nebo Patrik měl představu o tom, že Koblížek nepotkával v průběhu cesty zvířátka, ale kamarády ze školky. Bylo kouzelné sledovat jejich představy, které dokázaly popsat. Děti byly u představení soustředěné, pohotové, a protože pohádku už dobře znaly, reagovaly taktéž na nepravdivý průběh pohádky. Děti tuto aktivitu hodnotily deseti veselými sluníčky.

Poslech pohádky O Koblížkovi s úkolem rozvíjel jemnou motoriku, schopnost soustředit se na poslech., rozvoj sluchového vnímání, koordinace sluchu a oka. Tuto činnost hodnotím jako méně úspěšnou z důvodu nesoustředěnosti některých dětí. Nedokázaly pozorně poslouchat a rušily děti, které na poslech pohádky chtěly reagovat. Činnost zabrala více času, než jsem přepokládala, a to z důvodu vybarvování zvířátek, ale i přesto děti dokázaly reagovat na průběh děje. U některých jsem vyzorovala, že obrázky zvířátek vybarvovaly hned a nečekaly na poslech. Některé zase jenom poslouchaly a obrázků si nevšímalý. Z této zkušenosti jsem usoudila, že tuto činnost bych využila u starších dětí. Hodnocení ze strany dětí byla taktéž neúspěšná, čtyři veselá a šest smutných sluníček.

Koblížek na cestě – výtvarná činnost zaměřená na rozvoj jemné a hrubé motoriky, kreativity, dětské fantazie, představivosti, procvičování ramenního kloubu. Výtvarná aktivita byla rozvržená do dvou dnů z důvodu uschnutí barev. Děti Koblížka tvořily

individuálně a měly možnost výběru, zda si chtějí nebo nechtějí obrázek vytvořit. Všechny děti se těšily a projevíly zájem o tvorbu svého Koblížka na cestě. Malba temperou jim šla moc dobře a zaujal je papírový tácek v podobě Koblížka. Následující den děti dolepovaly detaily a u většiny z dětí jsem vyzorovala cit pro znázornění detailů obličeje Koblížka. Lepení rukou a nohou bylo obtížnější, dětem jsem tedy nabídla pomoc a společně jsme vytvořily krásné Koblížky na cestách. Tvořivá činnost se dětem líbila a shledávám jí úspěšnou na základě devíti veselých sluníček.

Skládání pohádky – přiřazování dějových obrázků se soustředilo na opakování příběhu z pohádky, rozvoj paměti, myšlení a jemné motoriky. Protože magnetické didaktické pomůcky ve školce často využíváme, zopravovali jsme si pohádku pomocí magnetických dějových obrázků pohádky. Jednotlivě jsem vybírala děti, které vybíraly posloupnost děje a řadily obrázky na tabuli směrem zleva doprava. Kartiček pohádky bylo méně než dětí ve třídě, proto jsme tuto aktivitu několikrát opakovaly, aby mělo možnost každé dítě přiřadit kartičku na tabuli. Zájem ze strany dětí byl velký a domluvily jsme se, že kartičky jim ponechám u tabule při ranním a odpoledním čase, aby měly možnost a prostor si pohádku samy seřadit. Aktivita byla stejně úspěšná jako v předchozím pohádkovém období. Deset veselých sluníček.

Hudební pohádka o Koblížkovi – dramatizace vedla k rozvoji sluchového vnímání, rozvoj řečových dovedností, rozvoj pozornosti a rytmyzace, pěvecké návyky a hra v roli. Hudební pohádku, kterou jsem zpracovala v přípravách přílohy A/3, se mi bohužel nezdařilo realizovat z důvodu nízkého věku dětí. Ale i přesto hodnotím tuto činnost velmi úspěšně, protože děti byly nadšené z možnosti hrát divadelní představení. Snažila jsem se využít naučenou písničku s hrou na tělo, kterou předvádělo publikum, tedy děti, které představení sledovaly. Prožitkem dětí byl velký, proto jsme tuto činnost několikrát opakovali v průběhu celého období. Mou inspiraci a velkou zpětnou vazbou nebylo samotné hodnocení dětí veselými sluníčky, ale i vyprávění o tom, že i doma si některé děti zkusily pohádku zahrát s rodiči nebo sourozenci.

Koblížek na cestách – prostorová orientace se zaměřovala na orientaci v prostoru, pěvecké návyky, rozvoj pozornosti, spolupráce, rozvoj obratnosti a pohybu těla. S pohádkou O Koblížkovi lze propojit různé aktivity spojené s pohybem. Příběh pohádky si děti připomněly prožitkem – kutálením (procházením) lesem, kde potkávaly zvířátka z pohádky. Děti mohly lesem procházet individuálně nebo ve dvojicích.

Holčičky se většinou seskupily do dvojic, ale někteří kluci chtěli cestu zvládnout sami. U každého zvířátka se zastavily a zapívaly mu část písničky, kterou popisují výše. U chlapců jsem vyzorovala menší snahu o zpěv, ale zase byli rychlejší a obratnější v pohybové oblasti a dívky se více zaměřovaly na zpěv. Tuto aktivitu považuji za úspěšnou z důvodu dobrovolného výběru ze strany dětí i přes to, že hodnocení dětí bylo v poměru šest veselých sluníček a čtyři smutné.

Tvorba třetí části dětské knížky „S Olíkem za pohádkou“ byla hlavní reflexí dětí na aktivity, které nás provázely na cestě pohádkou O Koblížkovi. Před tvorbou třetí části knížky jsem si s dětmi povídala o naší cestě pohádkou O Koblížkovi. Zjišťovala jsem, co se dětem líbilo, co by rády dělaly i doma se sourozenci nebo s rodiči, a které činnosti je zaujaly natolik, že by je chtěly mít v naší knížce. Protože jsem si byla jistá, že ne všechno si děti pamatují, nabídla jsem jim ukázky různých aktivit, a poté jsme se společně pustili do tvoření dle výběru. Děti s nadšením lepily listy do knihy, jak je patrné z ukázky, kterou odkazují na přílohu A/3 realizace aktivit. Po vytvoření třetí části si děti chtěly prohlédnout si celou naši knížku se všemi pohádkami, které jsme dosud potkaly. Pro mě to byla úžasná zpětná vazba na přechodí pohádky a těšila mě znalost všech pohádek ze strany dětí. Děti tuto činnost mají velmi rády, a i proto je hodnocení maximálně úspěšné – deset veselých sluníček.

8.3.3 Závěrečné hodnocení pohádkového období

Třetí pohádkové období našeho projektu „S Olíkem za pohádkou O Koblížkovi“ se neslo v duchu divadelních představení, hudebně pohybových aktivit, v prožitku vžít se do role malého Koblížka prostřednictvím maňáskových a pěveckých her. Práce s textem pohádky, vyprávění s porozuměním a ponaučením, poslech předčítání a CD nahrávek s různými úkoly a dalšími činnostmi na rozvoj jemné motoriky, grafomotoriky, procvičování geometrických tvarů, předmatematické představy, rozpoznávání barev apod.

Aktivitu „Olíkovo čtecí okénko“ jsem neuváděla výše v hodnocení realizovaných aktivit, a to z důvodu častého opakování této činnosti v průběhu celého projektu. Tato činnost byla pro děti i v tomto období tou nejoblíbenější aktivitou a jejich hodnocení bylo opět velmi pozitivní. Aktivity, které děti také zaujaly z pohádky O Koblížkovi, byla hudební pohádka tedy dramatice, kterou jsme na jejich vyžádání často opakovaly, a i samy děti si ji zkoušely hrát v ranních nebo odpoledních chvilkách. S touto činností

souviselo i seznámení s písní „O Koblížkovi“, které děti zaujalo. Další aktivitou, kterou bych ráda zmínila, byla výtvarná činnost „Koblížek na cestě“, kde jsem vnímala zájem o malbu a tvoření prostřednictvím tematické pohádky. Oblíbenou činností, která je součástí každého pohádkového období, byla obrázková pohádka, u které děti pohotově reagovaly na symboly a společně se mnou „četly pohádku“. Tuto aktivitu z důvodu opakování také rozepisují v příloze A/3 realizace aktivit a činností.

Aktivita, které děti zaujaly méně, a z mého pohledu taktéž usuzuji, byly Koblížkova cesta, tedy prostorová orientace, ze které se dalo vyzorovat ze strany kluků malý zájem o zpěv, ale v pohybových dovednostech byli chlapci obratnější než dívky. Překvapením pro mě byla také méně úspěšná činnost Poslech pohádky O Koblížkovi s úkolem, kde děti nedokázaly být soustředěné, ale i tato zkušenost je pro mě, jako začínající učitelku, velmi přínosná.

8.4 Pohádka o Budulínkovi

Závěrečná pohádka projektu „S Olíkem za pohádkou“ se zaměřovala na aktivity a činnosti, které navazují na předchozí pohádky. Hlavním cílem je podpora rozvoje čtenářské pregramotnosti prostřednictvím způsobu práce a samotná tvořivá aktivita dětí. Realizace celého pohádkového období probíhala od 6. - 24. 3. 2023.

8.4.1 Plánování pohádky

Čtvrtou pohádkou projektu „S Olíkem za pohádkou“ byla pohádka o Budulínkovi. V úvodu této části přikládám myšlenkovou mapu pohádky (obr. 6) a plánovaný průběh vzdělávacích činností (tab. 4).

<p>Uvědomění</p> <p>Pohybové aktivity, dramatické hry, modelování, poslechové aktivity, tvořivá činnost, hra v roli</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Motivační rozcvička s Budulínkem - Liščí večere – frontální hra - Hra na malé hudebníky - Poslechová činnost – hudeb. nástroje (Bubínek) - Bubínek – grafomotorické cvičení - Rozcvička s Budulínkem - Dramatizace pohádky o Budulínkovi - Kruhová hra „Liška a Budulínek“ - Poslech pohádky – CD nahrávka – hledání rozdílů - Přiřazování pocitů a nálad dle poslechu hudby - Hráškové modelování - Prstová hra „Pět lištiček“ - Malba Budulínka – výtvarná činnost - Lepení papíru – části těla lišky 	<p>Loutky pohádky, dostatek prostoru k pohybu, výtvarné pomůcky, pracovní listy, cvičební pomůcky, hudební nástroje</p>
<p>Reflexe</p> <p>Diskuse, hodnocení celého projektu, zaměření na komunikaci mezi dětmi, vytváření pozitivního prostředí pro vyjadřování a popisování pocitů</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Diskuse: Co se ti líbilo na pohádce O Budulínkovi? Co jsi se dozvěděl z pohádky? Co se ti líbilo nejvíce a co naopak nelíbilo? - Tvorba čtvrté – závěrečné části dětské knížky „S Olíkem za pohádkou“ – vkládání reflexivní práce dětí z celého období pohádky O Budulínkovi 	<p>Obrázkový materiál pohádky, naše dětská knížka, ukázky dětských prací</p>

Vzdělávací činností závěrečného pohádkového období projektu, které jsou obsahem tab. 4, odkazují na přílohu A/4, kde jsou detailněji rozepsané v jednotlivých ukázkách konkrétních příprav.

8.4.2 Hodnocení realizovaných aktivit

Aktivity, které v této podkapitole hodnotím výzkumnou metodou pozorování, jsou výběrem z mnoha aktivit, které jsme realizovali v průběhu celého pohádkového období a odkazují na ně v příloze A/4. I v této části je výběr aktivit zaměřen na způsob práce s textem pohádky, zkušenosti s prožitkem konkrétních situací a samostatnou tvořivost

děti pro rozvoj čtenářské pregramotnosti. Hodnocení od dětí pro následující pohádkové období zůstalo neměnné, tedy veselá a smutná sluníčka.

Výběr aktivit

Četba pohádky – pohádkové obrázky se zaměřovaly na rozvoj slovní zásoby, nebát se promluvit, schopnost naslouchat, rozvoj myšlení, spolupráce a rozvoj pozornosti. Děti tuto činnost znaly z předchozích pohádkových období, a protože velké dějové obrázky vždy upoutají dětskou zvědavost, i tento úvod do pohádky o Budulínkovi byl veden v duchu vyprávění pomocí obrázků. Motivační změnou bylo čtení Olíka (naš projektový krteček) s novým kamarádem Budulínkem. Děti soustředěně poslouchaly a na otázky z větší části dokázaly odpovídat pohotově. Při poslední otázce některé děti reagovaly vyprávěním o svých zkušenostech z prostředí domova, kdy otevřely cizimu člověku dveře. Tuto aktivitu vnímám jako velmi přínosnou, a to hlavně z důvodu ponaučení pro děti, jak v konkrétních situacích reagovat. Hodnocení dětí bylo také pozitivní, devět veselých sluníček.

Olíkovo čtecí okénko – čtení vybrané knížky dítětem cílilo na rozvoj představivosti a fantazie, seznámení se s předčítáním, knihou, prožitek v roli čtenáře, rozvoj sebepojetí a přednesu. U této činnosti mě těšil neustálý zájem o čtení knížek ze strany dětí. I po zhruba třech měsících tato aktivita dětí bavila, projevovaly velký zájem a mým cílem bylo vyhradit co nejvíce času na opakování této činnosti v průběhu celého projektu. Nešlo si nevšimnout posunu dítěte, které se už nebálo knížku popisovat, ale i posunu dětí, které se zapojovaly do vyprávění a nebály se použít fantazii u jednotlivých obrázků. Deset veselých sluníček je mou velkou a pozitivní zpětnou vazbou této činnosti.

Loutkové divadlo „O Budulínkovi“ bylo přínosné pro rozvoj pozornosti a soustředěnosti, reagování na otázky v průběhu divadelního představení, rozvoj řeči a komunikace. Loutkové představení pohádky jsem realizovala pomocí loutek a v průběhu děje jsem kladla kontrolní otázky směrem do publika, tedy k dětem. Děti měly za úkol dobře naslouchat a v případě nepravdivých informací opravit děj pohádky. Při kladení otázek se děti překřikovaly a pohotově upozorňovaly na nesprávnost děje, například, když jsem místo lišky zmínila vlka nebo místo housliček flétnu. Před koncem jsem představení zastavila a ptala jsem se dětí, jak by měla naše pohádka skončit. Stejně jako v průběhu děje, i na konec pohádky, děti reagovaly správně. Těšilo mě zapálení

a soustředěnost ze strany dětí v průběhu představení a jejich hodnocení bylo velmi kladné. Deset veselých sluníček.

Liščí večere – frontální hra se zaměřovala na rozvoj pohybových a rychlostních dovedností, orientace v prostoru a zapamatování krátkého textu. Pohybové hry jsou v předškolním období velmi důležité a dětmi velmi oblíbené. Kromě pohybu a hry děti v této aktivitě plánovaně vedly rozhovor mezi sebou pomocí říkanky. Pro zapamatování textu jsme hru několikrát opakovali a díky tomu děti získaly jistotu jak v pohybu, tak i v komunikaci mezi sebou. Tato hra byla úspěšná a na vyžádání dětí se často opakovala v průběhu celého pohádkového období. Hodnocení aktivity bylo zjevné – deset veselých sluníček.

Seznámení s písní „Sedí liška pod dubem“ dětem umožňovalo rozvoj sluchového vnímání, osvojování pěveckých návyků s doprovodem rukou. Protože písnička byla krátká, děti se poměrně rychle dokázaly naučit text písně a zapojení rukou a pohybu těla je velmi bavilo. Některé děti potřebovaly více času na koncentraci a spojení zpěvu s ukazováním, ale po průběžném opakování si píseň osvojily a obratnost pohybu zdokonalily. Protože ve třídě máme pár nezpěváku, respektive dětí, které nerady zpívají, hodnocení činnosti bylo šest veselých sluníček a čtyři smutná.

Dramatizace pohádky „O Budulínkovi“ se soustředila na rozvoj sluchového vnímání, rozvoj řečových dovedností, rozvoj rytmizace, rozvoj pozornosti a na vlastní prožitky ze hry v roli. Tuto aktivitu vnímám jako velmi přínosnou a efektivní pro co nejlepší sžití se s dějem pohádky a napodobení určitých dovedností v oblasti sociální a komunikativní. Prostřednictvím hry v roli si děti měly možnost vyzkoušet, jak roli dané postavy z pohádky, tak také pocít být na malou chvíli hercem. Touto činností odkazují na přílohu A/4 – Realizace vybraných aktivit, kde je z fotodokumentace zjevné, jak si děti představení užívaly. Těšil mě velký zájem o zapojení všech dětí a následné hraní pohádky i ve volném čase. Tuto aktivitu hodnotím velmi pozitivně i z důvodu reakce rodičů některých dětí, které slibovaly, že i doma si ji zkoušejí hrát. Deset veselých sluníček je závěrečné hodnocení ze strany dětí.

Obrázkové domino – Budulínek a lesní zvířátka cílilo na rozvoj zrakové percepce, rozvoj spolupráce a tolerance vůči ostatním, rozvoj myšlení a pohotovosti. U této činnosti jsem vnímala napětí a nepozornost dětí. Nedokázaly souvisle reagovat na daný obrázek

a nesoustředěně přiřazovaly nesprávné obrázky. U realizace jsem usoudila, že tato činnost je poměrně náročná pro tak malé děti a snažila jsem se pravidla zjednodušit. Nehrálo se na rychlost, ale společně jsme si kartičky poskládali jak v jedné skupině, tak následně

i v druhé skupině. I neúspěch této činnosti je pro mě přínosem, protože mi ukázal cestu k tomu, jaké činnosti jsou adekvátní určitému věku dítěte. Hodnocení činnosti bylo neúspěšné i z pohledu dětí – tři veselá sluníčka a sedm smutných sluníček.

Četba pohádky s ukazováním – pohádkové obrázky, rozvoj slovní zásoby, nebát se promluvit, schopnost naslouchat, rozvoj myšlení, spolupráce, rozvoj pozornosti. Před zahájením činnosti jsem vybrala osm dětí, které měly za úkol držet jeden dějový obrázek pohádky. Sedly si před zbylými dětmi a postupně dané obrázky ukazovaly. Ostatní děti měly za úkol vyprávět, co se na obrázku nachází. Touto činností jsem se snažila ponechat prostor pro ukotvení děje pohádky prostřednictvím vlastního vyprávění ze strany dětí. Jejich reakce byla částečně pohotová, ale u některých obrázků jsem jim musela pomoci. Motivací k vyprávění byli kamarádi, kteří obrázky ukazovali. Líbilo se jim zapojení do aktivity prostřednictvím ukazování daného obrázků. Protože jsou děti s pohádkou seznámené, nevnímala jsem negativní reakci, spíše naopak, hravou formou jsme si pohádku zopakovali. Dětem se činnost líbila a hodnotily ji kladně, tedy osm veselých sluníček.

Malba Budulínka – výtvarná činnost měřená na rozvoj představivosti, fantazie, jemné motoriky, prožitek z malby. Děti měly za úkol namalovat svého Budulínka. K dispozici měly škálu temperových barev, štetce a čtvrtky velikosti A2. Malbu jsem směřovala k vlastní představě o klukovi z pohádky. U malby jsme si povídali o tom, jak takový chlapec může vypadat. Děti si dle vlastní představy malovaly svého Budulínka a mně se líbila jejich kreativita a fantazie. Z fotodokumentace, kterou ukazuji v příloze A/4, je viditelný individuální pohled každého dítěte na chlapce z pohádky. Malování děti zaujalo a hodnotily ho sedmi veselými sluníčky.

Poslech pohádky – CD nahrávka – hledání rozdílů cílilo na rozvoj sluchového vnímání, pozornosti, schopnost komunikovat a slovní projev. Tutu činnost jsem zvolila do relaxační části dne, kdy děti odpočívaly po rušné části pohybové aktivity. Záměrem aktivity v podobě nahrávky bylo soustředění se na děj příběhu poté, co jsem děti upozornila na to, že v pohádce jsou rozdíly od pohádky, kterou už známe ze školky.

Reakce dětí na poslech mi byla zpětnou vazbou na pozornost a osvojení si příběhu pohádky. Následně jsem zjišťovala pocity dětí z poslechu nahrávky a povídali jsme si o tom, co se jim líbí více. Jestli poslech čtené pohádky nebo pohádka v podobě nahrávky. Většina dětí se přikláněla k čtené verzi pohádky. A proto tuto aktivitu hodnotily pěti veselými sluníčky.

Lepení pohádky – dějová posloupnost se soustředila na rozvoj jemné motoriky, soustředěnosti, připomenutí pohádky, rozvoj myšlení a procvičování paměti. Opakovaná činnost z předchozích pohádek, tedy vytvoření pohádky pomocí vybarvených obrázků děti bavila, a protože pohádku často opakujeme, u lepení posloupnosti dokázaly krásně převyprávět celý příběh pohádky. Zároveň se procvičovala koordinace psaní (lepení) směrem zleva doprava při tvoření pohádkového listu. Tuto činnost vnímám jako prospěšnou pro osvojování více schopností v oblasti jemné motoriky a předčtenářské gramotnosti. Hodnocení dětí vycházelo ze zkušenosti s touto aktivitou – šest veselých sluníček.

Tvorba čtvrté části dětské knížky „S Olíkem za pohádkou“ byla reflexí dětí na aktivity, které nás provázely na cestě v pohádce O Budulínkovi. Čtvrtá (závěrečná) část knížky „S Olíkem za pohádkou“ nám připomněla aktivity a činnosti, které jsme měli možnost zažít, a to nejen v pohádce O Budulínkovi, ale ve všech pohádkách, které jsme společně v naší třídě navštívili. Vzali jsme si naši knížku, která byla plná dobrodružství z našich cest za pohádkami a opakovali jsme si pohádky, které jsme navštívili. Nechala jsem děti vyprávět, co se jim líbilo, co bylo pro ně zajímavé, co naopak nebylo. Připomínali jsme si různé aktivity v průběhu projektu a hodnotili je. Poté jsme vybírali ukázky dětských prací a děti se rozhodovaly, co do knížky vložíme. Reakce dětí na všechny pohádky byla pro mě velkým překvapením, protože dokázaly vyprávět pohádky i s odstupem času. Na tvorbu knížky se ale těšily nejvíce, tímto odkazuji na přílohu A/4, fotodokumentace činnosti. Tuto aktivitu vnímám a hodnotím z pozorování dětí jako velmi přínosnou a motivující k předčtenářské gramotnosti. Hodnocení této aktivity dětmi bylo i v tomto období vynikající – deset veselých sluníček.

8.4.3 Závěrečné hodnocení pohádkového období

Čtvrté pohádkové období s názvem „S Olíkem za pohádkou O Budulínkovi“ bylo závěrečnou a rekapitulační částí celého projektu. Mou snahou v poslední fázi projektu

bylo ponechat co nejvíce prostoru pro aktivity, ve kterých si děti po častém opakování byly jistější, které si samy vybraly z předchozích období a které je hlavně zaujaly a velmi se jim líbily. Uvědomuji si, že některé činnosti se opakují, ale myslím si, že u dětí ve věku tří až čtyř let je velmi důležité jakékoliv aktivity, činnosti a hry průběžně připomínat, znovu je prožívat a opakovat.

V tomto období jsem vnímala viditelnou změnu dětí při divadelních přestavení, kdy zvládly pracovat se strachem z „publika“ a aktivitu si užívaly. Tato činnost, tedy dramatizace pohádky, děti nejvíce zaujala, a stejně se líbilo čtení pohádky pomocí kamarádů s obrázky, Olíkovo čtecí okénko, které vnímám jako velmi úspěšnou činnost pro rozvoj slovní zásoby a vyprávění. Další úspěšné činnosti: tvorba dětské knížky, frontální pohybová hra a taktéž obrázkové čtení pro Olíka, kterou z důvodů průběžného opakování v jednotlivých obdobích neuvádím, ale odkazuji tímto na přílohu A/4 – realizace činností.

Méně úspěšné aktivity, které mi ale napomohly ke zlepšení výběru a posouzení jednotlivých aktivit, byly v tomto období: obrázkové domino, a to z důvodu nesoustředěnosti a nepochopení pravidel; lepení obrázků – dějová posloupnost, u chlapců jsem vnímala minimální zájem o vybarvování obrázků. Další méně zajímavou aktivitou ze strany dětí byl poslech pohádky pomocí nahrávky, kdy děti při hodnotící diskusi projevily větší zájem o pohádku formou předčítání.

9 Výstupní rozhovor

Po ukončení průzkumu jsem koncem března roku 2023 znovu realizovala stejný, tentokrát výstupní rozhovor se stejnou skupinou dětí. Typ rozhovoru byl stejný jako u vstupního rozhovoru, tedy polostrukturovaný, děti odpovídaly na předem připravené otázky. Předmětem rozhovoru bylo opět pět chlapců a pět děvčat ve věku tři až čtyř let z prostředí naší mateřské školy. Cílem rozhovoru bylo zjištění vlivu způsobů práce s knihou, tvořivých aktivit v průběhu celého realizovaného projektu „S Olíkem za pohádkou“, které se zaměřovaly na zlepšení rozvoje čtenářské pregramotnosti dětí.

9.1 Hodnocení otázek

Výstupní rozhovor byl pro mě zpětnou vazbou dětí na průběh projektu, který probíhal po dobu tří měsíců, tedy ledna až března roku 2023 v naší třídě mateřské školy. Výstupní rozhovor obsahoval deset otázek, tedy o tři více než vstupní rozhovor. Tyto otázky byly směřované k realizaci projektu „S Olíkem za pohádkou“. Konkrétní odpovědi dětí na otázky najdeme v příloze E – Arch otázek a odpovědi dětí. Níže poukazují na hodnocení jednotlivých otázek a shrnutí rozhovoru.

První otázka byla směřovaná na děti, zdali si **pohádku o Červené Karkulce, Perníkové chaloupce, pohádku o Koblížkovi a pohádku o Budulínkovi** pamatují z průběhu projektu. Z odpovědi dětí je zjevné ukotvení všech pohádek celého projektu, protože kromě jednoho dítěte, všechny odpověděly kladně, tedy devět z deseti uvedlo ano.

Druhou otázkou jsem zjišťovala líbivost konkrétních pohádek, která zněla následovně. **„Která pohádka se Ti líbila a proč?“** Všechny děti dokázaly spontánně reagovat a z odpovědi bylo prokázáno, že dětem se nejvíce líbila pohádka O Koblížkovi a pohádka O Červené Karkulce.

Třetí otázkou **„Jaká činnost se Ti líbila a zkoušíš to i doma s rodiči nebo sourozenci?“**, jsem se snažila zmapovat výběr aktivit, které děti zaujaly. Odpovědi dětí byly nejvíce směřované k četbě knížek, malbě a zkoušení si divadelních představení v prostředí domova. Hodnocení této otázky vnímám velmi pozitivně, protože osm z deseti dětí uvedlo kladnou odpověď.

Čtvrtá otázka cílila na pozornost dětí z průběhu projektu. **„Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy?“** Těšila mě reakce dětí v odpovědích, protože kromě dvou si všechny dokázaly vzpomenout na jiné pohádky, které jsme buď četli před spaním, nebo aktivně „předčítali“ u činnosti – Olíkovo čtecí okénko.

Na mou pátou otázku **„Dokázal/a bys známe pohádky vyprávět pomoci obrázků?“**, děti pohotově reagovaly a osm z deseti odpovědělo kladně, což jsem vnímala jako velmi přínosné, tudíž aktivita zaměřená na vyprávění děje pohádky pomoci obrázků v průběhu celého projektu byla účinná.

Šestou otázkou jsem směřovala k tomu, zda si děti i v prostředí domova zkusily pohádku vyprávět pomoci obrázků. Moje otázka byla následovná: **„Po zkušenosti s vyprávěním pohádky pomoci obrázků, zkusil/a sis i doma vyprávět pohádku s rodiči?“** Protože jsem si vědomá, že děti ve věku tři až čtyř let neumí bez pomoci převyprávět celý příběh pohádky, byla jsem moc ráda za jejich snahu to zkusit a pozitivní zpětnou vazbou byla pro mě reakce rodičů při komunikaci, kdy jsem se dozvěděla, že jich to těší a děti i doma projevují zájem o tento způsob práce s knihou. Na tuto otázku jsem dostala šest kladných odpovědí a čtyři záporné.

Na šestou otázku jsem navazovala sedmou otázkou: **„Zkusil/a sis i volném čase zahrát pohádku s kamarády?“**, kde jsem byla z odpovědi překvapená a velmi mě těšil zájem dětí o dramatizaci pohádek. Sedm z deseti dětí uvedlo kladnou odpověď a doplňující otázkou: **„Jakou pohádku?“**, mi většina dětí odpovědělo, pohádku O Koblížkovi a pohádku O Budulínkovi.

Projekt „S Olíkem za pohádkou“ byl směřován i na poslech pohádek formou nahrávek, moje osmá otázka tedy byla následovná. **„Poslouchal/a jsi pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka o Budulínkovi nebo jiné pohádky z rádia nebo magnetofonu?“** Protože jsme v projektu zapojovaly tento způsob práce s knihou, byla jsem ráda za reakci a zpětnou vazbu, protože všech deset dětí uvedlo ano.

Devátá otázka cílila na ověření, zda i nadále se dětem líbí předčítání pohádek paní učitelkou a tato otázka zněla následovně: **„Líbilo se Ti, když Vám paní učitelka četla pohádky?“** Reakce byla pohotová a velmi pozitivní. Všechny děti reagovaly kladně.

Poslední desátou otázkou jsem zjišťovala, zda se dětem líbilo více pohádku předčítat neboli ji poslouchat z nahrávky. Otázka zněla: **„Líbilo se ti více čtení pohádky nebo**

nahrávka?“ I u této otázky děti dokázaly pohotově reagovat a odpovědi všech deseti dětí byla – čtení. Těšilo mě, že předčítání má velký a nenahraditelný smysl v předškolním věku dítěte.

9.2 Shrnutí výsledků

Z vyhodnocení výstupního rozhovoru mám velkou radost. Projekt „S Olíkem za pohádkou“ naplnil mé očekávání a mou hlavní myšlenku, jak efektivně rozvíjet předčtenářskou gramotnost dětí z prostředí mateřské školy.

U první otázky, kde zjišťují znalost klasických pohádkových příběhů, je prokazatelný pozitivní posun všech dětí. Z odpovědi výstupního rozhovoru, který odkazují na přílohu E, je zjevně prokázána pozitivní reakce dětí v devíti otázkách. Nižé poukazují na porovnání výsledku vstupního a výstupního rozhovoru, kde pro lepší viditelnost jsou pozitivní odpovědi označené červenou barvou.

Tab. 5 - Shrnutí vstupního rozhovoru

otázky	Odpověď ANO	Odpověď NE
Znáš pohádku:		
Perniková chaloupka	1x	9x
Červená Karkulka	1x	9x
Pohádka o Budulinkovi	2x	8x
Pohádka o Kobličkovi	1x	9x
Dokázal/a bys známé pohádky vyprávět pomocí obrázku?	2x	8x
Zkusil/a sis pohádku zahrát s rodiči nebo v MŠ?	1x	9x
Předčítá Ti doma pohádky někdo z rodičů?	6x	4x
Poslouchal/a jsi pohádky, jako je například Perniková chaloupka, pohádka O Budulinkovi nebo jiné z nahrávky?	4x	6x
Libilo se Ti, když Vám četla paní učitelka pohádky?	10x	0x

Tab. 6 – Shrnutí výstupního rozhovoru

otázky	Odpověď ANO	Odpověď NE
Znáš pohádku:		
Perniková chaloupka	9x	1x
Červená Karkulka	10x	0x
Pohádka o Budulinkovi	9x	1x
Pohádka o Kobličkovi	10x	0x
Dokázal/a bys známé pohádky vyprávět pomocí obrázku?	8x	2x
Zkusil/a sis i doma vyprávět pohádku s rodiči?	6x	4x
Zkusil/a sis i volném čase zahrát pohádku s kamarády?	7x	3x
Poslouchal/a jsi pohádky, jako je například Perniková chaloupka, pohádka O Budulinkovi nebo jiné z nahrávky?	10x	0x
Libilo se Ti, když Vám četla paní učitelka pohádky?	10x	0x

V tabulkovém schématu jsou prokázány rozdíly v uzavřených otázkách, ale rozhovory obsahovali také otevřené otázky, které odkazují na přílohu C a E. Tuto skutečnost vnímám jako velmi úspěšnou a jsem ráda, že způsoby práce s knihou a tvořivá aktivita

ve velké míře ovlivňuje to, jak dítě vnímá a prožívá první zkušenosti s knihou a napomáhá k rozvoji čtenářské pregramotnosti.

10 Shrnutí a diskuse

V celkovém shrnutí bych ráda uvedla postřehy s celkovým dojmem z realizace praktické části a v diskusi bych poukázala porovnání výsledku mého průzkumného šetření s výsledky jiných bakalářských prací, které se zabývají problematikou čtenářské pregramotnosti.

Shrnutí

Průběh realizace celého projektu jsem zahájila krátkým vstupním rozhovorem, a to z důvodu mého zájmu a zvědavosti, na jaké úrovni se děti pohybují v oblasti poslechu přečítání knih, znalosti pohádkových příběhu a popřípadě zkušenosti v tvořivých činnostech. Jak uvádím výše v kapitole 6, výsledky odpovědí lze shrnout následovně. 31 % dětí uvedlo kladné odpovědi a 69 % odpovědělo záporně. Výsledky mě překvapily, ale o to více jsem byla odhodlaná prostřednictvím projektu „S Olíkem za pohádkou“ tuto skutečnost změnit.

Plánování a přípravám projektu jsem věnovala dostatečný prostor a čas v měsících září–prosinec roku 2022, kdy jsem pečlivě mapovala prostředí a adaptaci nově příchozích dětí do naší třídy v mateřské škole Lázně Bohdaneč. Všimla jsem si výběru aktivit ze strany dětí při volné hře, radila se s kolegyněmi i z důvodu toho, že ve třídě jsem na pozici začínající učitelky a každá rada z praxe zkušených učitelek je mi vzácná.

Realizace projektu byla zahájena v měsíci lednu a probíhala po dobu tří měsíců, tedy do konce března roku 2023. Projekt „S Olíkem za pohádkou“ byl rozdělen do čtyř pohádkových období. V každém období měly děti možnost výběru a prožitku z různých aktivit a činností, které na sebe tematicky navazovaly. To, co bylo mým hlavním záměrem, zavést a realizovat nové činnosti v podobě Olíkova čtecího okénka, vytvoření nové knihovničky v naší třídě a dopřát dětem prožitek z tvorby vlastní dětské knížky, se mi potvrdilo jako velmi úspěšný způsob, jak správně rozvíjet čtenářskou pregramotnost dětí. Zmíněné aktivity byly součástí všech pohádkových období. Děti samy o ně jevily veliký zájem, co mě velice těšilo a nešlo si nevšimnout pozitivního přístupu i mých kolegyně. Zpočátku jsem měla obavy, zda mám jejich podporu a důvěru, ale při viditelném projevu zájmu dětí o této aktivity jsem nabyla jistotu, že jsem se vydala správným směrem proto, abych rozvíjela děti nejen v oblasti čtenářské gramotnosti, ale

ve všech vzdělávacích kompetencích prostřednictvím navazování různých motivačních činností, které popisují v samostatné příloze A.

Velkým přínosem byla pro mě zpětná vazba dětí v podobě hodnocení jednotlivých činností, na kterou odkazuji výše v kapitole 8 a kterou lze shrnout následovně. Troufám si říct, že celkově 95 % všech dětí hodnotilo aktivity, které jsem zmínila výše, velmi kladně. Nešlo si nevšimnout taktéž velkého zájmu o činnosti např. dramatizaci pohádek, předčítání pomoci obrázků, obrázkové čtení pro Olíka, dramatické hry a posloupnost děje pomoci vytvoření vlastní pohádkové kostky.

Neméně důležité aktivity, které ale děti hodnotily menším počtem razítek, byly poslechové nahrávky s úkoly, vybrané pohybové hry, výtvarné aktivity a ze strany chlapců i některé písně v jednotlivých pohádkových obdobích.

Hodnocení celého projektu z mého pohledu je následovné. Vybrané aktivity a činnosti, které jsem nabízela dětem v průběhu projektu mě vedly k zjištění, jak lze výběrem možností a způsobu práce ovlivnit dětský zájem o knihu a vše s ní spjaté. Zajímavým zjištěním, které mě ale těšilo, bylo, že poslech pohádek v podobě nahrávek nenahradil četbu knížky. Tvoření vlastní dětské knížky umožňovalo dětem připomenutí a opakování všeho, co jsme v pohádkových obdobích zažili. Společnou diskusí a vyprávěním se děti zdokonalovaly v komunikaci, která vede k rozvoji čtenářské pregramotnosti. Seznámení se s obalem knihy, popisem a obsahem v podobě ukázek, vědění, kde knihy můžeme najít, to vše vedlo k zájmu dětí o náš čtecí koutek, kdy ho samy vyhledávaly a vybíraly si knížky k prohlednutí. I to vnímám jako velice úspěšnou možnost k rozvoji čtenářské pregramotnosti.

Po ukončení realizace projektu jsem vedla opakovaný výstupní rozhovor se stejnou skupinou dětí pro zjištění posunu v oblasti čtenářské pregramotnosti. V kapitole 9 uvádím konkrétní zhodnocení všech otázek, které dokládám tabulkovým porovnáním výsledků obou rozhovorů. Shrnutí výstupního rozhovoru je následovné. 88 % dětí uvádí kladné odpovědi a 12 % se přiklání k záporným odpovědím. Z výsledku je zjevné, že má snaha změnit skutečnost, kterou jsem vyhodnotila před zahájením průzkumu, byla nad mé očekávání úspěšná.

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo zjistit možnosti, které ovlivňují rozvoj čtenářské pregramotnosti v jednotlivých tvořivých činnostech a způsobu práce s knihou

v mateřské škole. K naplnění cíle jsem vycházela z nabídky činností a aktivit, které byly součástí projektu „S Olíkem za pohádkou“. Úspěšné možnosti, které vedly k naplnění hlavního cíle, byly tvořivé aktivity měřené na konkrétní pohádkové příběhy a ztvárňování hlavních hrdinů ve výtvarné, dramatické, hudební a pohybové oblasti. Způsob práce s knihou, který ovlivňoval zájem dětí o knihu, a tedy rozvoj čtenářské pregramotnosti, bylo časté čtení pohádek, osobní prožitky z „předčítání“ v podobě Olíkového čtecího okénka, tvoření vlastní dětské knížky, poslech pohádek a obrázkové čtení. To vše vedlo k naplnění hlavního cíle.

Cílem vstupního a výstupního rozhovoru bylo zjištění a porovnání výsledků před zahájením a ukončením průzkumu. Vstupní rozhovor byl měřen na dosavadní zkušenosti dětí před zahájením realizace projektu. Výsledky vstupního rozhovoru prokázaly neznalost a minimální zkušenost dětí v oblasti čtenářské pregramotnosti. Výstupní rozhovor obsahoval z větší části stejné otázky směřující na reflexi aktivit a činností, které byly součástí projektu. Z výsledků výstupního rozhovoru je viditelný posun všech dětí, jenž mě velmi těší, a cíle obou rozhovorů považuji za úspěšně splněné.

Dalším neméně důležitým cílem, bylo připravit a nabídnout dětem takové prostředí, které by motivovalo k zájmu o aktivity a činnosti pro rozvoj čtenářské pregramotnosti. Tento cíl se mi podařilo naplnit prostřednictvím realizace projektu „S Olíkem za pohádkou“. Zmiňovaný cílený projekt nabízel velkou škálu aktivit, při kterých děti hravou formou získávaly určité zkušenosti, dovednosti a prožitky prostřednictvím pohádkových období. To vše vnímám jako úspěšné naplnění dílčích cílů, které napomáhají k rozvoji čtenářské pregramotnosti.

Diskuse

Cílem diskuse je porovnání výsledku mého průzkumu s výsledky jiných bakalářských prací, které se zaměřují na čtenářskou pregramotnost. K porovnání jsem zvolila několik bakalářských prací, které poukazují na určitý způsob práce vedoucí k co nejefektivnějšímu rozvoji čtenářské gramotnosti.

První práce, která mě zaujala a ráda bych ji zmínila, byla bakalářská práce Renaty Hančikové (Hančiková, 2019), která se ve své práci věnovala dětské knížce jako prostředku rozvoje čtenářské pregramotnosti. V praktické části se věnuje reflexi

zkušeností z konkrétního projektu vytvoření dětské knihy v mateřské škole. Podařilo se jí s dětmi vytvořit knihu, která rozvíjela dětskou fantazii a představivost v podobě vymyšlení příběhů ze strany dětí, a to hlavně v literární, jazykové a taky výtvarné podobě. Projektem dětské knížky podnítila větší zájem dětí o písmena, prostřednictvím pracovních listů a didaktických pomůcek směřovala na cílený rozvoj jazykově literárních kompetencí dětí. V její práci shledávám určitý potenciál a motivaci k mé budoucí práci s dětmi realizovat tvorbu knížky, ale protože v mé bakalářské práci spolupracuji s tří až čtyřletými dětmi, aktivity a činnosti spojené s písmeny jsou v tomto případě rozdílné.

Druhou bakalářskou práci, kterou bych ráda zmínila, je od Veroniky Lorencové (Lorencová, 2015), která se ve své práci věnovala hře v roli při práci s dětmi v MŠ Žlutice. V praktické části poukazuje na integrovaný blok na téma pohádky „O Koblížkovi“, v jehož rámci je pozorováno využití hry v roli. To mě vedlo k přečtení této práce a zjištění porovnání z části mé bakalářské práce, kde využívám pohádku O Koblížkovi v celém pohádkovém období. K dramatizaci a divadelnímu představení mám velmi blízko stejně jako paní Lorencová a po přečtení její práce se s jejím závěrem ztotožňuji. Myslím si, že i určitý vlastní prožitek se hry v roli rozvíjí a podporuje literární a komunikativní dovednost, která je správným předpokladem k rozvoji čtenářské pregramotnosti.

Třetí práci, kterou bych ráda zmínila, je bakalářská práce Mgr. Magdalény Kůrkové (Kůrková, 2020), která se ve své práci věnovala rozvoji čtenářské pregramotnosti pomocí dětské literatury. Cílem její práce bylo posoudit možnosti rozvoje čtenářské pregramotnosti u dětí v mateřské škole pomocí dětské literatury, zejména pohádky, audioknihy, dramatickou tvorbou, a nečtenářské aktivity spojené s knihou. Ve své práci vychází z dotazníkového šetření, které proběhlo u učitelů mateřských škol, kteří pracují zejména s předškolními dětmi a poukazuje na dílčí cíle, které se vztahovaly na pravidelnost čtení, návaznost aktivit na přečtený text, výběr knih, dramatickou tvorbu pohádek a potenciál dětských audioknih. V závěru dotazníkového šetření poukazuje na zjištění, že učitelé nemají dostatek metodických pomůcek pro zkvalitnění rozvoje čtenářské pregramotnosti, chybí jim nové výchovné moderní pohádky, nové publikace a lepší komplexní profesní příprava, která by se již vztahovala k čtenářské pregramotnosti. Taktéž nedostatek pohádkové dramatizace, která určitě ovlivňuje čtenářskou pregramotnost. Po přečtení této bakalářské práce se ztotožňuji s cílem

a musím podotknout, že i v naší mateřské škole se s dramatizací setkávám minimálně, ale v oblasti metodických pomůcek a nových publikací pro zlepšení profesního růstu naše mateřská škola nezaostává.

V závěru bych chtěla podotknout, že i přes to, že má bakalářská práce je měřená na obsáhlejší komplex v možnostech rozvoje čtenářské pregramotnosti a podobnou práci nebylo možné dohledat, ze všech výše uvedených bakalářských prací, jsem si vzala inspiraci a těšilo mě číst zkušenosti a reflexe okruhu, které jsem se i v mé práci snažila zrealizovat.

11 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zjistit možnosti rozvoje čtenářské pregramotnosti dítěte v tvořivých činnostech a způsobu práce s knihou v prostředí mateřské školy. Jak lze pomocí správně vybraných aktivit ovlivnit první zkušenosti s knihou a nabídnout dětem vlastní zážitky v konkrétních situacích. Hlavní cíl mé práce se mi nad mé očekávání podařilo splnit a těší mě i naplnění vedlejších cílů, které s hlavním cílem úzce souviseli. Také v průběhu celého projektu, který obsahoval čtyři pohádkové období poukázat na dětskou tvořivost, kreativitu a zájem o aktivity se zaměřením na rozvoj dovedností předcházejících čtení a psaní. Přípravy celého projektu byly tvořeny cíleně k rozvoji čtenářské pregramotnosti a při jejich tvorbě jsem vycházela ze zkušenosti při absolvování praxí v různých mateřských školách, ze získávání rad od mých kolegyně v mateřské škole, ze získaných poznatků na vysoké škole a z teoretické části práce.

Z pohledu dnešní doby mě tato problematika velice zajímá, což mě vedlo k tomu, abych se této oblasti věnovala i v mé bakalářské práci. Realizace příprav celého projektu se s mým velkým potěšením podařila uskutečnit a velký úspěch shledávám v činnostech, které v naší mateřské škole nebyly dříve uskutečňované. Byla jsem ráda, že jsem dětem mohla nabídnout první zkušenosti s „předčítáním“ formou Olíkova čtecího okénka a s tvorbou vlastní dětské knížky.

V závěru bych ráda zmínila, že po dobu tří měsíců děti projevovaly o aktivity a činnosti velký zájem, byly soustředěné, spolupracovaly a užívaly si prožitky v konkrétních činnostech. Měla jsem obavy z nízkého věku dětí, zdali bude možné realizovat některé aktivity, ale skutečnost mě velice mile překvapila. Neshledala jsem vážnější potíže, spíše naopak. Děti z radosti projevovaly opakovaný zájem o činnosti a nešlo si nevšimnout velkého posunu ve vyprávění příběhu, v komunikativním projevu a v ukotvení pohádek na základě vlastního prožitku v podobě divadelních představení. Jsem ráda, že jsem měla možnost vytvořit samostatnou přílohu A, která může být inspirací nejen pro začínající učitelky mateřských škol.

Bakalářská práce mně umožnila hlouběji nahlédnout do problematiky předčtenářské gramotnosti dítěte, za což jsem moc ráda. Touto cestou bych ráda poděkovala kolegyním, spolupracovnicím a neposlední řadě všem dětem, které mi byly velkou oporou a inspirací v průběhu celého projektu.

Být součástí realizace projektu, který nabízel zábavnou a pestrou formou škálu aktivit a činnosti zaměřenou na možnosti rozvoje předčtenářské gramotnosti, bylo pro mě nenahraditelně přínosné a poučné. Z této zkušenosti si odnáším příjemný pocit a chuť pokračovat ve snaze nabízet dětem prožitek, který nám kniha umožňuje.

12 Zdroje

- Bronzinová, R., Giacone, E. (2000). *6 x 12 her a pohádek*. Praha: Portál, s.r.o. ISBN: 80-7178-384-6. Původní italské vydání: *Un, due, tre...gioca noc me*. (1998). Editrice Elledici.
- Bubeníčková, P., Čuřín, M., Zachová, A., Viška, V. (2011). *Kontexty čtenářství a čtenářské gramotnosti*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN: 978-80-7435-165-5.
- Doláková, S. (2015). *Umíte to s pohádkou? Práce s příběhy v MŠ a ZŠ*. Praha: Portál, s.r.o. ISBN: 978-80-262-0933-1.
- Doležalová, J. (2005). *Funkční gramotnost-proměny a faktory gramotnosti ve vztazích a souvislostech*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN: 80-7041-115-5.
- Fichnová, K., Szobiová, E. (2007). *Rozvoj tvořivosti a klíčových kompetencí dětí*. Praha: Portál, s.r.o. ISBN: 978-80-7367-323-9.
- Gavora, P. (2000). *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN: 80-85931-79-6.
- Gebhartová, V. (2011). *Jak a co číst dětem v MŠ*. Praha: Portál, s.r.o. ISBN: 978-80-7367-854-8.
- Hornáčková, V. (2014). *Inspirace pro tvorbu projektu v mateřské a základní škole na téma „Včelka a příroda“*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN: 978-80-7435-505-9.
- Chráska, M. (2007). *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN: 978-80-247-1369-4.
- Kutálková, D. (2005). *Logopedická prevence, průvodce vývojem dětské řeči*. Praha: Portál, s.r.o. ISBN: 80-7367-056-9.
- Krejčová, V., Kargerová, J., Syslová, Z. (2015). *Individualizace v mateřské škole*. Praha: Portál, s.r.o. ISBN: 978-80-262-0812-9.
- Marcinko, L. (2005). *Strašidla a pohádkové bytosti*. Praha: Portál, s.r.o. ISBN: 80-7178-822-8.

- Mertin, V., Gillerová, I. (2015). *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Praha: Portál, s.r.o. ISBN: 978-80-262-0977-5.
- Nádvořníková, H. (2011). *Kognitivní činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Dr. Josef Raabe, s.r.o. ISBN: 978-80-86307-87-9.
- Průcha, J. (2011). *Dětská řeč a komunikace*. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN: 978-80-247-3181-0.
- Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J. (2003). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, s.r.o. ISBN: 80-7178-772-8.
- Richter, L. (2004). *Pohádka a divadlo*. Praha: Dobré divadlo dětem. ISBN: 80-902975-2-8.
- Schneiderová, E., Hanzová, M. (2013). *Aktivity k rozvíjení vyjadřovacích dovedností u dětí*. Praha: Portál, s.r.o. ISBN: 978-80-262-0375-9.
- Syslová, Z., Štěpánková, I. (2019). *Třídní projekty v mateřské škole*. Praha: Portál, s.r.o. ISBN: 978-80-262-1480-9.
- Švaříček, R., Šedřová, K. a kol. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, s.r.o. ISBN: 978-80-7367-131-0.
- Tetourová, M., Plicková, E. (2016). *Říkám, říkám pohádku*. Praha: Ottovo nakladatelství, s.r.o. ISBN: 978-80-7451-494-4.
- Tomášková, I. (2015). *Rozvíjíme předčtenářskou gramotnost v mateřské škole*. Praha: Portál, s.r.o. ISBN: 978-80-262-0790-0.
- Wildová, R. a kol. (2012). *Čtenářská gramotnost a podpora jejího rozvoje ve škole*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN: 978-80-7290-579-9.
- Zachová, A. (2013). *Čtenářství a čtenářská gramotnost*. Vlkov: Helena Rezková. ISBN: 978-80-904449-7-3.
- Žabková, A. (2014). *3 pohádky – Červená Karkulka, Jeniček a Mařenka, Zlatuška a 3 medvědi*. Praha: Axioma, s.r.o. ISBN: 9788072923090.

Internetové zdroje

Hančíková, R. *Dětská kniha jako prostředek rozvoje čtenářské pregramotnosti* [online]. Brno, 2019 [cit. 2023-04-02]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Pedagogická fakulta. Mgr. Veronika NAJVAROVÁ, Ph.D. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/c42pf/Bakalaraka_prace_Detska_kniha_jako_prostredek_rozvoje_c_tenarske_pregramotnosti_-_finalni.pdf

Law, J. *Medical press: Reading with preschool children boosts language be eight mounths* [online]. 2019, [cit. 2023-04-03]. Newcastle University. Dostupné z: <https://medicalxpress.com/news/2019-01-preschool-children-boosts-language-months.html?fbclid=IwAR21QYUvuOc8bTC65KvBg9YUSQOa2Vs6HUAGnlW9NG>

Lorencová, V. *Hra v roli při práci s dětmi v MŠ Žlutice*. [online]. Plzeň, 2015 [cit. 2023-04-02]. Bakalářská práce. Západočeská univerzita. Pedagogická fakulta. MgA. Eva GAŽÁKOVÁ. Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/18396/1/bakalarka%20Lorencová%20V..pdf>

Kůrková, M. *Rozvoj čtenářské pregramotnosti pomoci dětské literatury*. [online] Brno, 2020 [cit. 2023-04-02]. Masarykova univerzita. Pedagogická fakulta. PhDr. Mgr. Dana ZÁMEČNÍKOVÁ, Ph.D. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/esymv>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. MŠMT: © 2013–2023 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz>

Rutová, N a kol. *Soustředění na poslech: sborník zkušeností a inspirací k využití audioknih ve čtenářských klubech i ve vyučování*. [online]. Praha, 2019 [cit. 2023-04-03]. ISBN: 978-80-907624-0-4. Dostupné z: <https://new.ctenarskekluby.cz>

13 Seznam příloh

- Příloha A Projekt „S Olíkem za pohádkou“ – samostatná příloha
- Příloha B Informovaný souhlas rodičů
- Příloha C Vstupní rozhovor – arch otázek a odpovědí dětí
- Příloha D Ukázka hodnocení aktivity ze strany dětí
- Příloha E Výstupní rozhovor – arch otázek a odpovědí dětí

Příloha B

Informovaný souhlas rodičů

Vážení rodiče,

v rámci mé bakalářské práce, pro zachování osobních údajů Vašich dětí, Vás žádám o souhlas stvrzeným podpisem.

Děkuji

„Souhlasím, aby se můj syn/má dcera účastnil(a) realizace průzkumu s názvem „Vliv tvořivých činností a způsoby práce na čtenářskou pregramotnost dítěte“, v rámci bakalářské práce studentky Marcely Vidové, v oboru učitelství pro mateřské školy na Pedagogické fakultě, Univerzity Hradec Králové a tato realizace bude zároveň pod jejím vedením.

Dále souhlasím s použitím poskytnutých údajů a některých osobních údajů, konkrétně jméno a věk dítěte, a skupinovým fotozáznamem v bakalářské práci.“

Jméno dítěte

Podpis zákonného zástupce

Bílková Eliška

.....

Brettová Kristýna

.....

Koloničná Anna

.....

Pochobradská Matylda

.....

Řezníčková Sabina

Sabina

Hron Adam

Adam

Černík Štěpán

Štěpán

Pleskot Michal

Michal

Neudek Patrik

Patrik

Kolín Daniel

Daniel

Příloha C

Vstupní rozhovor – arch otázek a odpovědí dětí

1. Dítě: **ELIŠKA**

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka - **ano** **ne**

Červená Karkulka - **ano** **ne**

Pohádka o Budulínkovi - **ano** **ne**

Pohádka o Koblížkovi - **ano** **ne**

- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? „*Neznám žádné*“
- Dokázal/a bys známe pohádky vyprávět pomoci obrázků? **Ne**
- Zkusil/a sis někdy pohádku zahrát s rodiči, v MŠ nebo s kamarády? **Ne**
- Předčítá Ti doma někdo pohádky? **ano** **ne**

Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Kdo Ti předčítá? „*Mamka, tat'ka*“

- Posloucháš někdy pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka o Budulínkovi nebo jiné pohádky z rádia nebo magnetofonu? **Ne**
- Líbí se Ti, když Vám čte paní učitelka pohádky? **Ano**

2. Dítě: **DANEČEK**

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka - ano **ne**

Červená Karkulka - ano **ne**

Pohádka o Budulínkovi - ano **ne**

Pohádka o Koblížkovi - ano **ne**

- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? „*Neznám*“
- Dokázal/a bys známe pohádky vyprávět pomoci obrázků? **Ne**
- Zkusil/a sis někdy pohádku zahrát s rodiči, v MŠ nebo s kamarády? **Ne**
- Předčítá Ti doma někdo pohádky? **ano** ne

Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Kdo Ti předčítá? „*Mamka*“

- Posloucháš někdy pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka o Budulínkovi nebo jiné pohádky z rádia nebo magnetofonu? „*Ano, rádio*“
- Líbí se Ti, když Vám čte paní učitelka pohádky? **Ano**

3. Dítě: **MATYLDA**

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka - ano **ne**

Červená Karkulka - ano **ne**

Pohádka o Budulínkovi - ano **ne**

Pohádka o Koblížkovi - ano **ne**

- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? „*Neznám*“
- Dokázal/a bys známe pohádky vyprávět pomoci obrázků? **Ne**
- Zkusil/a sis někdy pohádku zahrát s rodiči, v MŠ nebo s kamarády? **Ne**
- Předčítá Ti doma někdo pohádky? **ano** ne

Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Kdo Ti předčítá? „*Mamka*“

- Posloucháš někdy pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka o Budulínkovi nebo jiné pohádky z rádia nebo magnetofonu? **Ne**
- Líbí se Ti, když Vám čte paní učitelka pohádky? **Ano**

4. Dítě: ŠTĚPÁNEK

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka -	ano	ne
Červená Karkulka -	ano	ne
Pohádka o Budulínkovi -	ano	ne
Pohádka o Koblížkovi -	ano	ne
- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? „*Pohádka o bačkore*“
- Dokázal/a bys známe pohádky vyprávět pomoci obrázků? **Ne**
- Zkusil/a sis někdy pohádku zahrát s rodiči, v MŠ nebo s kamarády? **Ne**
- Předčítá Ti doma někdo pohádky? ano **ne**

Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Kdo Ti předčítá?

- Posloucháš někdy pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka o Budulínkovi nebo jiné pohádky z rádia nebo magnetofonu? **Ne**
- Líbí se Ti, když Vám čte paní učitelka pohádky? **Ano**

5. Dítě: ANIČKA

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka - ano **ne**

Červená Karkulka - **ano** ne

Pohádka o Budulínkovi - ano **ne**

Pohádka o Koblížkovi - ano **ne**

- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? „*Tlapková Patrola*“
- Dokázal/a bys známe pohádky vyprávět pomoci obrázků? **Ne**
- Zkusil/a sis někdy pohádku zahrát s rodiči, v MŠ nebo s kamarády? **Ne**
- Předčítá Ti doma někdo pohádky? **ano** ne

Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Kdo Ti předčítá? „*Mamka, tat'ka*“

- Posloucháš někdy pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka o Budulínkovi nebo jiné pohádky z rádia nebo magnetofonu? **Ne**
- Líbí se Ti, když Vám čte paní učitelka pohádky? **Ano**

6. Dítě: **PATRIK**

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka - ano **ne**

Červená Karkulka - ano **ne**

Pohádka o Budulínkovi - ano **ne**

Pohádka o Koblížkovi - ano **ne**

- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? „*Neznám*“
- Dokázal/a bys známe pohádky vyprávět pomoci obrázků? **Ne**
- Zkusil/a sis někdy pohádku zahrát s rodiči, v MŠ nebo s kamarády? **Ne**
- Předčítá Ti doma někdo pohádky? ano **ne**

Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Kdo Ti předčítá?

- Posloucháš někdy pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka o Budulínkovi nebo jiné pohádky z rádia nebo magnetofonu? **Ne**
- Líbí se Ti, když Vám čte paní učitelka pohádky? **Ano**

7. Dítě: **SABINKA**

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka - ano **ne**

Červená Karkulka - **ano** ne

Pohádka o Budulínkovi - ano **ne**

Pohádka o Koblížkovi - ano **ne**

- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? „*Neznám*“
- Dokázal/a bys známe pohádky vyprávět pomocí obrázků? **Ano**
- Zkusil/a sis někdy pohádku zahrát s rodiči, v MŠ nebo s kamarády? **Ne**
- Předčítá Ti doma někdo pohádky? **ano** ne

Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Kdo Ti předčítá? „*Mamka*“

- Posloucháš někdy pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka o Budulínkovi nebo jiné pohádky z rádia nebo magnetofonu? **Ano**
- Líbí se Ti, když Vám čte paní učitelka pohádky? **Ano**

8. Dítě: **MÍŠA**

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka - ano **ne**

Červená Karkulka - **ano** ne

Pohádka o Budulínkovi - ano **ne**

Pohádka o Koblížkovi - ano **ne**

- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? „*Tlapková Patrola*“
- Dokázal/a bys známe pohádky vyprávět pomoci obrázků? **Ano**
- Zkusil/a sis někdy pohádku zahrát s rodiči, v MŠ nebo s kamarády? „*Ano, počítačovou hru*“
- Předčítá Ti doma někdo pohádky? **ano** ne

Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Kdo Ti předčítá? „*Mamka*“

- Posloucháš někdy pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka o Budulínkovi nebo jiné pohádky z rádia nebo magnetofonu? **Ano**
- Líbí se Ti, když Vám čte paní učitelka pohádky? **Ano**

9. Dítě: KRISTÝNKA

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka -	ano	ne
Červená Karkulka -	ano	ne – částečně ano
Pohádka o Budulínkovi -	ano	ne
Pohádka o Koblížkovi -	ano	ne

- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? „*Pohádka o koníčcích*“
- Dokázal/a bys známe pohádky vyprávět pomoci obrázků? **Ne**
- Zkusil/a sis někdy pohádku zahrát s rodiči, v MŠ nebo s kamarády? **Ne**
- Předčítá Ti doma někdo pohádky? ano **ne**

Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Kdo Ti předčítá?

- Posloucháš někdy pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka o Budulínkovi nebo jiné pohádky z rádia nebo magnetofonu? **Ano**
- Líbí se Ti, když Vám čte paní učitelka pohádky? **Ano**

10. Dítě: **ADÁMEK**

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka - ano **ne**

Červená Karkulka - ano **ne**

Pohádka o Budulínkovi - ano **ne**

Pohádka o Koblížkovi - **ano** ne

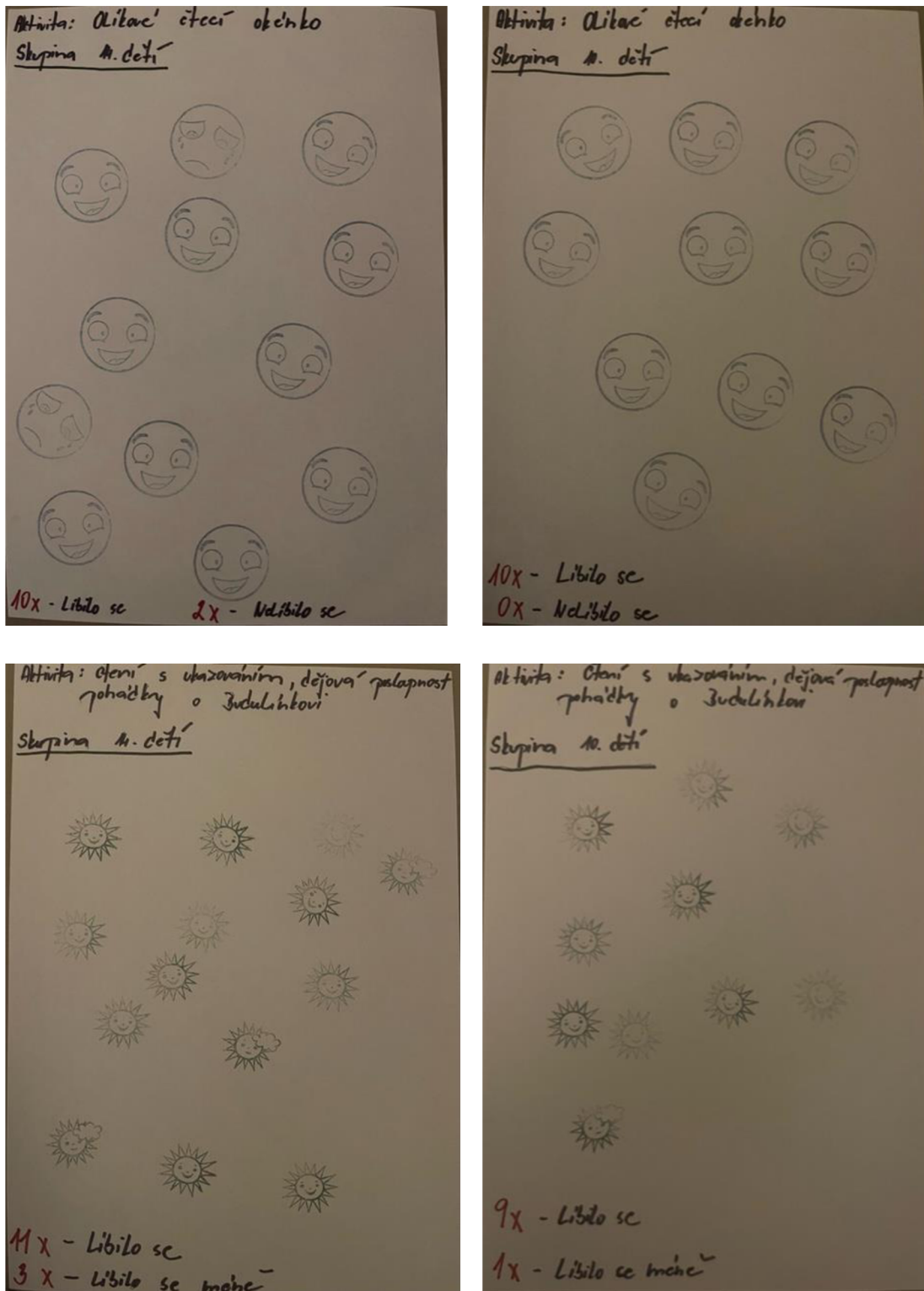
- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? „*Neznám žádnou*“
- Dokázal/a bys známe pohádky vyprávět pomoci obrázků? **Ne**
- Zkusil/a sis někdy pohádku zahrát s rodiči, v MŠ nebo s kamarády? **Ne**
- Předčítá Ti doma někdo pohádky? ano **ne**

Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Kdo Ti předčítá?

- Posloucháš někdy pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka o Budulínkovi nebo jiné pohádky z rádia nebo magnetofonu? **Ne**
- Líbí se Ti, když Vám čte paní učitelka pohádky? **Ano**

Příloha D

Ukázka hodnocení aktivity ze strany dětí

Obrázek 8 - Ukázka hodnocení aktivity (vlastní fotografie)

Příloha E

Výstupní rozhovor arch otázek a odpovědí dětí

1. Dítě: **Eliška**

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka	ano	ne
Červená Karkulka	ano	ne
Pohádka o Budulínkovi	ano	ne
Pohádka o Koblížkovi	ano	ne
- Která pohádka se Ti líbila a proč? **Pohádka o Koblížkovi – spousta zvířátek**
- Jaká činnost se Ti líbila a zkoušíš ji i doma s rodiči nebo sourozenci? **Divadlo – zkouším si to i doma s mamkou a tatškou**
- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? **Pohádka o červené řepě**
- Dokázal/a bys známé pohádky vyprávět pomocí obrázku? **Ano**
- Po zkušenosti s vyprávěním pohádky pomocí obrázků, zkusil/a sis i doma vyprávět pohádku s rodiči? **Ano**
- Zkusil/a sis i volném čase zahrát pohádku s kamarády? **Ano**
Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Jakou pohádku? **Pohádku O Koblížkovi, O Budulínkovi**
- Poslouchal/a jsi pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka O Budulínkovi nebo jiné z nahrávky? **Ano**
- Líbilo se Ti, když Vám četla paní učitelka pohádky? **Ano**
- Líbilo se Ti více čtení pohádky nebo nahrávka? **Čtení**

2. Dítě: **Daneček**

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka	ano	ne
Červená Karkulka	ano	ne
Pohádka o Budulínkovi	ano	ne
Pohádka o Koblížkovi	ano	ne
- Která pohádka se Ti líbila a proč? **Všechny, líbila se mi zvířátka**
- Jaká činnost se Ti líbila a zkusíš ji i doma s rodiči nebo sourozenci? **Doma ne**
- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? **O Smolíčkovi, Kočička a pejsek**
- Dokázal/a bys známé pohádky vyprávět pomocí obrázku? **Ne**
- Po zkušenosti s vyprávěním pohádky pomocí obrázků, zkusil/a sis i doma vyprávět pohádku s rodiči? **Ne**
- Zkusil/a sis i volném čase zahrát pohádku s kamarády? **Ne**
Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Jakou pohádku?
- Poslouchal/a jsi pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka O Budulínkovi nebo jiné z nahrávky? **Ano, ve školce**
- Líbilo se Ti, když Vám četla paní učitelka pohádky? **Ano**
- Líbilo se Ti více čtení pohádky nebo nahrávka? **Čtení**

3. Dítě: **Matylda**

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka	ano	ne
Červená Karkulka	ano	ne
Pohádka o Budulínkovi	ano	ne
Pohádka o Koblížkovi	ano	ne
- Která pohádka se Ti líbila a proč? **Všechny**
- Jaká činnost se Ti líbila a zkusíš ji i doma s rodiči nebo sourozenci? **Četba knížek. Ano.**
- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? **O pejskovi a kočičce**
- Dokázal/a bys známé pohádky vyprávět pomocí obrázku? **Ano**
- Po zkušenosti s vyprávěním pohádky pomocí obrázků, zkusil/a sis i doma vyprávět pohádku s rodiči? **Ano**
- Zkusil/a sis i volném čase zahrát pohádku s kamarády? **Ano**
Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Jakou pohádku?
O Budulínkovi, o Koblížkovi
- Poslouchal/a jsi pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka O Budulínkovi nebo jiné z nahrávky? **Ano**
- Líbilo se Ti, když Vám četla paní učitelka pohádky? **Ano**
- Líbilo se Ti více čtení pohádky nebo nahrávka? **Čtení**

4. Dítě: **Štěpánek**

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka	ano	ne
Červená Karkulka	ano	ne
Pohádka o Budulínkovi	ano	ne
Pohádka o Koblížkovi	ano	ne
- Která pohádka se Ti líbila a proč? **O Koblížkovi – dědeček a babička**
- Jaká činnost se Ti líbila a zkoušíš ji i doma s rodiči nebo sourozenci? **Vyprávění pohádek**
- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? **Pohádka o bramboře**
- Dokázal/a bys známé pohádky vyprávět pomocí obrázku? **Ano**
- Po zkušenosti s vyprávěním pohádky pomocí obrázků, zkusil/a sis i doma vyprávět pohádku s rodiči? **Ano**
- Zkusil/a sis i volném čase zahrát pohádku s kamarády? **Ne**
Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Jakou pohádku?
- Poslouchal/a jsi pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka O Budulínkovi nebo jiné z nahrávky? **Ano**
- Líbilo se Ti, když Vám četla paní učitelka pohádky? **Ano**
- Líbilo se Ti více čtení pohádky nebo nahrávka? **Čtení**

5. Dítě: **Anička**

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka	ano	ne
Červená Karkulka	ano	ne
Pohádka o Budulínkovi	ano	ne
Pohádka o Koblížkovi	ano	ne
- Která pohádka se Ti líbila a proč? **Červená Karkulka – jak šla lesem**
- Jaká činnost se Ti líbila a zkusíš ji i doma s rodiči nebo sourozenci? **Čtení knížek**
- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? **O Karlíkovi**
- Dokázal/a bys známé pohádky vyprávět pomocí obrázku? **Ano**
- Po zkušenosti s vyprávěním pohádky pomocí obrázků, zkusil/a sis i doma vyprávět pohádku s rodiči? **Ne**
- Zkusil/a sis i volném čase zahrát pohádku s kamarády? **Ano**
Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Jakou pohádku?
- Poslouchal/a jsi pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka O Budulínkovi nebo jiné z nahrávky? **Ano**
- Líbilo se Ti, když Vám četla paní učitelka pohádky? **Ano**
- Líbilo se Ti více čtení pohádky nebo nahrávka? **Čtení**

6. Dítě: **Patrik**

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka	ano	ne
Červená Karkulka	ano	ne
Pohádka o Budulínkovi	ano	ne
Pohádka o Koblížkovi	ano	ne
- Která pohádka se Ti líbila a proč? **Červená Karkulka – vlk**
- Jaká činnost se Ti líbila a zkusíš ji i doma s rodiči nebo sourozenci? **Nic jsem nedělal**
- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? **Neznám**
- Dokázal/a bys známé pohádky vyprávět pomocí obrázku? **Spíš ne**
- Po zkušenosti s vyprávěním pohádky pomocí obrázků, zkusil/a sis i doma vyprávět pohádku s rodiči? **Ne**
- Zkusil/a sis i volném čase zahrát pohádku s kamarády? **Ne**
Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Jakou pohádku?
- Poslouchal/a jsi pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka O Budulínkovi nebo jiné z nahrávky? **Ano, doma na PC**
- Líbilo se Ti, když Vám četla paní učitelka pohádky? **Ano**
- Líbilo se Ti více čtení pohádky neboli nahrávka? **Čtení**

7. Dítě: **Sabinka**

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka	ano	ne
Červená Karkulka	ano	ne
Pohádka o Budulínkovi	ano	ne
Pohádka o Koblížkovi	ano	ne
- Která pohádka se Ti líbila a proč? **Červená Karkulka, O Koblížkovi**
- Jaká činnost se Ti líbila a zkusíš ji i doma s rodiči nebo sourozenci? **Malování Koblížka**
- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? **Moje první pohádky**
- Dokázal/a bys známé pohádky vyprávět pomocí obrázku? **Ano**
- Po zkušenosti s vyprávěním pohádky pomocí obrázků, zkusil/a sis i doma vyprávět pohádku s rodiči? **Ano, vyprávěli jsme je před spaním**
- Zkusil/a sis i volném čase zahrát pohádku s kamarády? **Ano**
Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Jakou pohádku?
O Budulínkovi
- Poslouchal/a jsi pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka O Budulínkovi nebo jiné z nahrávky? **Ano**
- Líbilo se Ti, když Vám četla paní učitelka pohádky? **Ano**
- Líbilo se Ti více čtení pohádky nebo nahrávka? **Čtení**

8. Dítě: **Míša**

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka	ano	ne
Červená Karkulka	ano	ne
Pohádka o Budulínkovi	ano	ne
Pohádka o Koblížkovi	ano	ne
- Která pohádka se Ti líbila a proč? **O Budulínkovi**
- Jaká činnost se Ti líbila a zkusíš ji i doma s rodiči nebo sourozenci? **Čtení knížek**
- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? **Víla Amálka**
- Dokázal/a bys známé pohádky vyprávět pomocí obrázku? **Ano**
- Po zkušenosti s vyprávěním pohádky pomocí obrázků, zkusil/a sis i doma vyprávět pohádku s rodiči? **Ne**
- Zkusil/a sis i volném čase zahrát pohádku s kamarády? **Ano**
Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Jakou pohádku? **O Koblížkovi**
- Poslouchal/a jsi pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka O Budulínkovi nebo jiné z nahrávky? **Ano**
- Líbilo se Ti, když Vám četla paní učitelka pohádky? **Ano**
- Líbilo se Ti více čtení pohádky neboli nahrávka? **Čtení**

9. Dítě: **Kristýnka**

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka	ano	ne
Červená Karkulka	ano	ne
Pohádka o Budulínkovi	ano	ne
Pohádka o Koblížkovi	ano	ne
- Která pohádka se Ti líbila a proč? **O Budulínkovi, Červená Karkulka – čepička**
- Jaká činnost se Ti líbila a zkusíš to i doma s rodiči nebo sourozenci? **Ano, malba**
- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? **Krtek kamarád**
- Dokázal/a bys známé pohádky vyprávět pomocí obrázku? **Ano**
- Po zkušenosti s vyprávěním pohádky pomocí obrázků, zkusil/a sis i doma vyprávět pohádku s rodiči? **Ano**
- Zkusil/a sis i volném čase zahrát pohádku s kamarády? **Ano**
Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Jakou pohádku? **Červená Karkulka**
- Poslouchal/a jsi pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka O Budulínkovi nebo jiné z nahrávky? **Ano**
- Líbilo se Ti, když Vám četla paní učitelka pohádky? **Ano**
- Líbilo se Ti více čtení pohádky nebo nahrávka? **Čtení**

10. Dítě: **Adámek**

Otázky:

- Znáš pohádku:

Perníková chaloupka	ano	ne
Červená Karkulka	ano	ne
Pohádka o Budulínkovi	ano	ne
Pohádka o Koblížkovi	ano	ne
- Která pohádka se Ti líbila a proč? **O Koblížkovi – písnička se zvířátky**
- Jaká činnost se Ti líbila a zkusíš ji i doma s rodiči nebo sourozenci? **Divadlo O Budulínkovi**
- Jaké další pohádky znáš z domu nebo z mateřské školy? **Neznám**
- Dokázal/a bys známé pohádky vyprávět pomocí obrázku? **Ano**
- Po zkušenosti s vyprávěním pohádky pomocí obrázků, zkusil/a sis i doma vyprávět pohádku s rodiči? **Ano**
- Zkusil/a sis i volném čase zahrát pohádku s kamarády? **Ano**
Doplňující otázka pro děti, které odpověděly ano – Jakou pohádku?
O Budulínkovi – flétna a bubínek.
- Poslouchal/a jsi pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka O Budulínkovi nebo jiné z nahrávky? **Ano**
- Líbilo se Ti, když Vám četla paní učitelka pohádky? **Ano**
- Líbilo se Ti více čtení pohádky nebo nahrávka? **Čtení**

Shrnutí a vyhodnocení odpovědí vstupního rozhovoru

Tab. 5 - Shrnutí a vyhodnocení vstupního rozhovoru (vlastní zpracování)

otázky	Odpověď ANO	Odpověď NE
Znáš pohádku:		
Perníková chaloupka	1x	9x
Červená Karkulka	1x	9x
Pohádka o Budulínkovi	2x	8x
Pohádka o Koblížkovi	1x	9x
Dokázal/a bys známé pohádky vyprávět pomocí obrázku?	2x	8x
Zkusil/a sis pohádku zahrát s rodiči nebo v MŠ?	1x	9x
Předčítá Ti doma pohádky někdo z rodičů?	6x	4x
Poslouchal/a jsi pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka O Budulínkovi nebo jiné z nahrávky?	4x	6x
Líbilo se Ti, když Vám četla paní učitelka pohádky?	10x	0x

Shrnutí a vyhodnocení odpovědí výstupního rozhovoru

Tab. 6 - Shrnutí a vyhodnocení odpovědí výstupního rozhovoru (vlastní zpracování)

otázky	Odpověď ANO	Odpověď NE
Znáš pohádku:		
Perníková chaloupka	9x	1x
Červená Karkulka	10x	0x
Pohádka o Budulínkovi	9x	1x
Pohádka o Koblížkovi	10x	0x
Dokázal/a bys známé pohádky vyprávět pomocí obrázku?	8x	2x
Zkusil/a sis i doma vyprávět pohádku s rodiči?	6x	4x
Zkusil/a sis i volném čase zahrát pohádku s kamarády?	7x	3x
Poslouchal/a jsi pohádky, jako je například Perníková chaloupka, pohádka O Budulínkovi nebo jiné z nahrávky?	10x	0x
Líbilo se Ti, když Vám četla paní učitelka pohádky?	10x	0x